

L I E T U V I U
DIENOS

PROFESORIUS VYTAUTAS SKUODIS

LITHUANIAN DAYS
FEBRUARY 1988

1988 M. VASARIO MĖN.

LIETUVIŲ DIENOS

LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029
Telefonas: (213)664-2919

1988, Vasario Nr. 2 (382)
February, 1988 No. 2 (382)

Eina XXXVIII metai
Volume XXXVIII

• •

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN," PUBLISHED 1946-49

Redaguoja
REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Rūta Skirius, Ph.D.
Margis Matulionis, J.D.
Arūnas Barkus, M.S.
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

• •

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days"
permissible only with indication of this source

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku
Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

• •

"LITHUANIAN DAYS (ISSN : 0024-2950) is published monthly except July and August for \$20.00 per year by Anthony F. Skirius, Publisher, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029. Second-class postage paid at Los Angeles, California. POSTMASTER: Send address changes to LITHUANIAN DAYS, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029."

RATES/KAINOS

Single Copy/Atskiro nr. kaina.....\$ 2.00
Yearly Subscription/Prenumerata metams..... 20.00
Honorary Subscription/Garbės prenumerata..... 35.00
Rates in Canadian Dollars/Kainos Kanadiškais doleriais
Yearly Subscription/Prenumerata metams..... 30.00
Honorary Subscription/Garbės prenumerata..... 50.00

FRONT COVER Vytautas Skuodis

American-born Lithuanian Catholic dissident Vytautas Skuodis, a. k. a. Benedict Scott, was released from labor camp in February 1987, as he was due to begin his 5-year internal exile, after completing a 7 year sentence in strict regime camp. As he was enroute to internal exile in Magadan in the Soviet Far East, he was taken off the train at Chelyabinsk and put in a zoo-like cell with barbed-wire windows. He was left there for about a month, sometimes going 24-hours without food, before being approached by Soviet officials, who demanded that he sign a confession of guilt.

Skuodis refused to sign the statement handed him, as well as other prisoners, requesting pardon and promising not to engage in "anti-Soviet activities" in the future. He did, however, sign a modified version which said that he would be free to go to the United States. He returned to Chicago with his wife Irena and daughter Daiva on September 8, 1987.

On his way to Lithuania, Skuodis met with US consular officials, reaffirming his desire to emigrate to the United States with his family. He is recognized as a dual national by the US government. Born in Chicago, Illinois on March 21, 1929, Skuodis was baptized at Our Lady of Vilnius Church in Chicago. Skuodis' parents returned to their then-free Lithuania while he was still a child. They were caught there in 1940 by the Soviet invasion and occupation of Lithuania.

Skuodis was thus raised and educated in Lithuania, and before his arrest worked as geologist. From 1953 to 1969 Skuodis conducted important geological surveys and supervised hydroelectrical projects in Lithuania, Latvia and Siberia. His scholarly articles appeared in numerous professional journals. He joined the faculty of the University of Vilnius as a lecturer of hydrogeology and geological engineering in 1969. An environmental protection group was founded and chaired by Skuodis at the University. Nationally recognized in his field, Skuodis' biography even appeared in the Soviet Lithuanian Encyclopedia.

During a search of his home in November 1979, his uncompleted 300-page manuscript "Spiritual Genocide in Lithuania" was confiscated by security agents. Soon thereafter, Skuodis joined the Lithuanian Helsinki Group. He was subsequently dismissed from his university position for "amoral" conduct.

Following another search on January 9, 1980, Skuodis was arrested. During his trial on December 18-22, 1980 in Vilnius, he was charged under Art. 68-1 of the Lithuanian SSR Criminal Code of systematically listening to foreign radio broadcasts, of producing the samizdat journals "Perspektyvos" ("Perspectives") and "Alma Mater" (an underground publication for university students), of authoring "Spiritual Genocide in Lithuania," and of writing appeals to the signatories of the Helsinki Act allegedly distorting the "reality of Soviet life." He was sentenced to 7 years strict regime camp and 5 years internal exile for "anti-Soviet agitation and propaganda."

TURINYS/CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Asmens ir laisvės nepriklausomybė	
Dievo duotos teisės.....	3
Be komentarų.....	4
Juozas Kojelis	
Galima būtų daugiau padaryti (pasikalbėjimas su V. Skuodžiu).....	5
Jurgis Gliuda	
Ties žalčio mirties partitūra.....	9
Pilnutinės asmenybės ieškotojas ir kūrėjas (V. Vydūnas).....	10
Vydūnas	
Daimonams paliktas.....	11
Vytautas Janušonis	
Penkios lietuvių parodos Milwaukee.....	13
A. Šv.	
Vasario šešioliktoji ir marksistinės dialektikos voratinkliai.....	14
V. Šv.	
Su komentarais.....	15

ENGLISH SECTION

Vytautas Skuodis.....	2
Albert Cizauskas	
God and the Golitsyns.....	16
Aldona Ryan	
The Flora of Lithuania.....	21

The Catholic Committee for the Defense of Believer's Rights, a group of Roman Catholic Lithuanian priests, announced the day Skuodis was sentenced, that he had been accepted as the first lay member.

Even though the US State Department confirmed the validity of Skuodis' US citizenship, the Soviets denied him the services of an American lawyer. In fact, during his defense speech, Skuodis disclosed that his notes for his own defense were confiscated and used against him by the prosecution. US embassy requests to see Skuodis in prison were repeatedly denied, according to American officials who said the refusal violated a 1968 consular agreement between Moscow and Washington.

Since Skuodis' arrest, his wife Irena and two daughters in Vilnius were under regular surveillance, subjected to periodic searches and harassed on the job. When Irena Skuodis filed a protest with the Presidium of the Supreme Soviet against her husband's imprisonment, he was placed in solitary confinement and given minimal rations of food for two months. According to reports from labor camp, Skuodis staged periodic hunger strikes against violations of national and other human rights in Soviet-occupied Lithuania. In 1982, he suffered a mild stroke in camp and his health continued to deteriorate under harsh working conditions in Mordovian labor camp 385,3-5.

Skuodis' married daughter, Giedrė, and his 96 year old mother were left behind in Lithuania. Lithuanian Information Center

Lietuvos Valstybės Taryba. Iš kairės į dešinę sėdi: J. Vileišis, dr. J. Šaulys, kun. J. Staugaitis, St. Narutavičius, dr. J. Basanavičius, A. Smetona, kan. K. Šaulys, Stp. Kairys, J. Smilgevičius. Stovi: K. Bizauskas, J. Vailokaitis, Donatas Malinauskas, kun. Vl. Mironas, M. Biržiška, kun. A. Petrulis, S. Banaitis, P. Klimas, A. Stulginskis, J. Šernas, Pr. Dovydaitis

The Lithuanian National Council, which proclaimed Lithuanian independence on February 16, 1918. Seated from l. to r.: J. Vileišis, J. Šaulys, MD, Rev. J. Staugaitis, St. Narutavičius, J. Basanavičius, MD, A. Smetona, Msgr. K. Šaulys, Stp. Kairys, J. Smilgevičius. Standing: K. Bizauskas, J. Vailokaitis, Donatas Malinauskas, Rev. Vl. Mironas, M. Biržiška, Rev. A. Petrulis, S. Banaitis, P. Klimas, A. Stulginskis, J. Šernas, Pr. Dovydaitis

& *Asmens laisvė ir tautos nepriklausomybė* *Dievo duotos teisės* &

JAV Prezidento žodis lietuviams *Vasario 16-sios proga*

Prieš 70 metų, 1918-ųjų metų vasario 16-ją, Lietuvos Taryba paskelbė Lietuvos nepriklausomybę ir įkūrė Lietuvos respubliką. Lietuvos suverenumo atstatymas buvo pripažintas visame pasaulyje, netgi Sovietų Sąjungoje 1920 m. 1921 metais Lietuva įsijungė į Tautų Sąjungą. Po to lietuviai du dešimtmečius džiaugėsi laisve ir laisva valia, turėdami vyriausybę, visiems piliečiams garantavusią politines ir religines laisves. 1940-tųjų birželio mėnesį, praėjus metams po Molotovo-Ribentropo pakto pasirašymo, Sovietų Sąjunga įvykdė invaziją į Lietuvą ir neteisėtai užėmė ją ir kitas Pabaltijo valstybes. Jungtinės Amerikos Valstybės pasmerkė tautinio suverenumo bei tautinės neliečiamybės pažeidimą ir nuo to laiko mūsų politika yra nepasikeitusi. Mes niekada nepripažinome priverstinio Lietuvos įjungimo į Sovietų sąjungą ir niekada nepripažinsime.

Lietuvos Nepriklausomybės šventę minėti yra natūralu visiems amerikiečiams, ištikimais kasmet švenčiantiems savo pačių nepriklausomybės šventę. Amerika yra nuo

seno Lietuvos vilties spindulys, kadangi amerikiečiai labai vertina apsisprendimo, asmens laisvės teises ir nepriklausomybę. Tai Dievo duotos teisės, kurias Lietuvos žmonės nori susigražinti, stodami akistatoje su religiniu ir politiniu persekiojimu, prievarta vykdoma rusifikacija bei tautine asimiliacija. Todėl mums itin dera parodyti solidarumą su Lietuvos žmonėmis. Mes jungiamės į garbingą ir iškilmingą Lietuvos nepriklausomybės 70-ųjų metų minėjimą ir drauge su viso pasaulio žmonėmis dalijamės lietuvių dvasia ir viltimi, kuria jie gyvena, minėdami tą dieną.

Lietuvos laisvės dvasia lieka nesulaužyta. Tai rodo pavyzdys tikros savo žmonių vadovės Nijolės Sadūnaitės, kurios drąsus pasiaukojimas savo kraštui ir sąžinei tęsiasi iki šio dienos. Būdama Gulage ji rašė: "Mūsų trumpos dienos šioje žemėje yra skirtos ne poilsiui, o dalyvavimui kovoje už laimę daugelio širdyse".

Laisvės dvasia tebėra gyva tarp žygiuojančių Lietuvos sostinės Vilniaus ir

Kauno gatvėmis. Laisvės dvasia gyva visuomet ir visur, kur tik ištikimi sūnūs ir dukterys prisimena savo palikimą ir savo aukščiausius idealus. Parodydamas bendrą atsidavimą laisvės reikalui. Kongresas bendra Senato rezoliucija nr.: 39 šių metų vasario 16-ją paskelbė Nepriklausomybės diena ir įgaliojo bei įsakė prezidentui paskelbti proklamaciją dėl tos dienos paminėjimo.

Taigi, dabar aš, Ronald Reagan, Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas, šiuo skelbiu 1988-ųjų metų vasario 16-ją Lietuvos Nepriklausomybės diena. Aš kviečiu Jungtinių valstijų žmones šią dieną pažymėti atitinkamomis iškilėmis bei renginiais, parodančiais jų atsidavimą teisėtiems visų žmonių apsisprendimo ir laisvės siekiams. Paliūdydamas, kas aukščiau parašyta, pasirašau šią vasario 11-tą dieną, 1988-taisiais mūsų Viešpaties ir 212-taisiais Jungtinių Amerikos valstijų nepriklausomybės metais.

Ronald Reagan

Be komentaru...

Iš istorikų ir rašytojų diskusijų Vilniuje Lietuvos istorijos klausimais "Istorija šalia mūsų? Istorija su mumis?" ("Literatūra ir menas", 1987, nr. 50)

"Mūsų istorijos mokslo politika pokario metais nebuvo tokia, kokia turėjo būti. Istorija yra depersonalizuota... Ypač tarybinis istorijos mokslas. Jis kalba ir apie klases, ir apie socialinius sluoksnius, apie objektyvius dėsnius, o žmonių, asmenų, istorinės konkretybės nėra. Ir beje, dabar žmonės skaito A. Šapokos istoriją dėl to, kad jie nori sužinoti, koks karalius po kurioėjo, ką jis buvo vedęs, kokius jis karus kariavo, kaip ten jam sekėsi. Žmonės nori žinoti apie žmones... Istorija, vis dėlto yra žmonių istorija. Šis mokslas apleistas". (V. Zaborskaitė).

"Pradėjom atsiriboti nuo LDK (Lietuvos didžiosios kunigaikštijos) tradicijų kultūroje ir nebelaikėme ano meto paminklų savo kultūros dalimi. Tai klaida, kuri dar ilgai (ir brangiai) mums atsilieps. Dabar XIX a. pradžios ar vidurio kultūrininkų darbai pas mus jau ne tik tapo bibliografinė retenybė, bet dėl daugelio aplinkybių daugumos lietuvių ir nebepaskaitomi. Taigi dalis senosios lietuvių kultūros nebeprieinama ne tik kiekvienam rašytojui ar istorikui, o visų pirma masiniam skaitytojui". (Alf. Eidintas).

Rašytojas Vytautas Petkevičius, pereitais metais lankęsis Amerikoje, pasakė: "Aš nuoširdžiai skaičiau visą 'Literatūroje ir mene' vykusią diskusiją ir netgi joje dalyvavau. Ruošdamasis jai užrašiau tą garsųjį M. Pokrovskio posakį, kad istorija yra politika, nukreipta į praeitį. Tą žmogų už tokį praeities traktavimą sudaužė, bet praktikoje nuo šios taisyklės tarybinė istorija beveik nesitraukė. Toks istorijos supratimas mums padarė didžiulių nuostolių. Ypač mūsų, lietuvių, kultūrai ir literatūrai. Aš — buvęs partinis ir komjaunimo darbuotojas, todėl puikiai žinau, kokia brangia kaina mes už tai sumokėjom. Mieli istorikai, eidamas į šį disputą, buvau pasiryžęs su jumis kautis, bet, pasirodo, jūs visiškai puikiai orientuojatės situacijoje ir gerai suprantate. Mes, rašytojai, padarėme kur kas mažiau propaguodami Lietuvos istoriją. Mūsų gėdai mes ligi šiol nesugebėjom išleisti V. Pietario 'Algimanto'. Neišleidom V. Kudirkos raštų ir dar labai daug ko nepadarėm... Lietuvių tauta visus penkis amžius savo didžiųjų kaimynų buvo tiesiog smaugiama, ir nežinia už ką... Nesuprantu, iš kur atsirado toks keistas tų vadinamų socialinių užsakovų potroškis gristi istoriją melu, prasimanymais, tas plebėjiškas noras aukštinti tikrai save, aplinkui nematant nieko gera. Todėl mes negalim normaliai parašyti ir apie dabartį. Ilgą laiką norint rašyti apie kokią nors istorinę asmenybę, reikėjo gauti leidimą 'iš aukščiau'... Mes turime nepaprastai gražią istoriją ir kodėl gėdimės jos. Štai kur esmė. Aš labai nuoširdžiai pripažįstu, kad faktografijos atžvilgiu iki šiol sąžiningiausių darbu laikau A. Šapokos istoriją."

"... Aš buvau dviejuose rašytojų plenuose — baltarusių ir ukrainiečių — ir labai nustebau, kad visoje Baltarusijoje beveik nebeliko vidurinių mokyklų baltarusių kalba. Juk tai nusikaltimas. O viskas prasidėjo nuo istorijos. Mes baigiam iššluoti Lietuvos istoriją iš lietuviškų mokyklų, o kur tai veda, nesunku atspėti... Mes per daug įpratome šnekėti, kad mūsų praeitis buvo tamsi ir juoda, o dabartis be galo šviesi. Tai profanacija".

Menas, kultūra, spauda — visuomenės persitvarkymui

Vasario 10 d. Lietuvos komunistų partijos Centro komitete LKP CK pirmasis sekretorius R. Songaila susitiko su respublikos kūrybinių sąjungų ir draugijų Kultūros fondo atstovais, laikraščių ir žurnalų redaktoriais. Susitikime dalyvavo žymūs menininkai, publicistai, kūrybinio jaunimo atstovai.

Pradėdamas susitikimą draugas R. Songaila pasakė:

— Neseniai įvykusiame Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto X plenumo buvo apsvaistytas CK biuro ataskaita, kaip vadovaujama persitvarkymui respublikoje. Ruošdami šią ataskaitą, atidžiai išsiklausėme ir į meno bei spaudos darbuotojų nuomonę. Tai padėjo tiksliau nušviesti padėti, numatyti tolesnio darbo gaires.

Persitvarkymas tiesiogiai liečia ir meno vertybių kūrėjus, spaudos darbuotojus, reikalauja iš jų kokybiškai naujo darbo, žymiai padidinti jų veiksmingumą. O kaip tai pasiekti? Dėl to ir norėtume pasitarti šio susitikimo metu. Šie metai mūsų respublikai — jubiliejiniai. Sukanka 70 metų, kai buvo **įkurta Lietuvos Komunistų partija ir paskelbta Tarybų valdžia Lietuvoje**. Jau dabar aktyviai vyksta jubiliejui skirti renginiai. Tačiau žymiai daugiau dar turime nuveikti, kad šias datas pažymėtume naujais reikšmingais darbais įgyvendinant partijos nubrėžtą persitvarkymo kursą.

Susitikime kalbėjo TSRS liaudies artistas, profesorius **S. Sondeckis**, "Literatūros ir meno" redaktorius **A. Drilinga**, respublikos liaudies rašytojas, Lenino premijos laureatas **J. Avyžius**, laikraščio "Sovetskaja Litva" redaktoriaus pavaduotojas **A. Gelbachas**, Lietuvos TSR liaudies artistas **V. Noreika**, respublikos Dailininkų sąjungos valdybos pirmininkas, LTSR nusipelnęs meno veikėjas **B. Leonavičius**, "Komjaunimo tiesos" redaktorius **G. Vainauskas**, respublikos architektų sąjungos valdybos pirmininkas, LTSR nusipelnęs statybininkas **A. Rasteika**.

Susitikimo pabaigoje kalbėjęs draugas **R. Songaila** pasakė:

— Šiame susitikime pareikšta nemaža idomių minčių, vertingų pastabų ir pasiūlymų. Visa tai mes labai atidžiai išnagrinėsime ir imsime konkrečių priemonių visiems racionaliniams sumanymams įgyvendinti.

Dabar respublikos, kaip ir visos šalies, kūrybinėse sąjungose ir organizacijose vyksta persitvarkymas. Jau matome ir pirmuosius poslinkius esminių permainų kryptimi. Nemaža

menininkų įsijungė į judėjimą už kalbos kultūrą, už istorinės sąmonės ugdymą ir ypač už istorijos bei kultūros paminklų išsaugojimą, už ekologinės situacijos pagerinimą, už mokyklos darbo tobulinimą.

Toks entuziastiškas įsijungimas į šių ir kitų aktualių klausimų sprendimą leidžia tikėtis, kad padėtis daug kur žymiai pagerės. Kartu mes norėtume, kad kūrybinė inteligentija dar ryžtingiau padėtų respublikos partinei organizacijai spręsti ir radikalią ekonominę reformą įgyvendinimo, socialinio vystymosi spartinimo, dorovinės kultūros ugdymo bei kitas problemas.

Norime, kad jūs, gerbiami draugai, ne tik niekada nesitaikstytumėt su bet kuriomis stagnacijos apraiškomis, bet ir visada aktyviai remtumėt tai, kas nauja ir perspektyvu, palaikytumėt ieškančius, dalyviškus žmones, neretai persitvarkymo vardan net rizikuojančius.

Mes tikimės, kad visos kūrybinių sąjungų ir draugijų pirminės partinės organizacijos gerai supras, kokia didžiulė jų atsakomybė už tai, kad visuose kūrybiniuose kolektyvuose visada vyrautų drąsių ieškojimų ir novatoriškų sprendimų, savitarpio reiklumo ir susitelkimo bendram darbui atmosfera.

Draugas **R. Songaila** pakvietė kultūros meistrus ir kūrybinį jaunimą kuo atidžiausią dėmesį dabar skirti socialistinio internacionalizmo ir patriotizmo tautų draugystės ugdymui, aktualioms ateistinio auklėjimo uždaviniais.

Pastaruoju metu nepakankamai aktyviai daugelis respublikos meninės kultūros kūrėjų reiškiasi sąjunginėje arenoje. Kūrybinės sąjungos ir draugijos, visi jų nariai turėtų aktyviau siekti, kad padėtis šioje srityje pagerėtų.

Mes teigiamai vertiname respublikos istorikų pastangas likviduoti "baltas dėmes" Lietuvos valstybingumo klausimais. Reikia šį darbą tęsti ir atidžiai moksliškai įvertinti visus mūsų istorijos laikotarpius.

Platus veiklos barai čia ir respublikos rašytojams, — pabrėžė draugas R. Songaila. — Esame įsitikinę, kad jų kūrybinis bendradarbiavimas su istorikais gali duoti gražių rezultatų. **Objektyvus dabarties ir praeities reiškinų ar procesų nušvietimas ir marksistinis jų įvertinimas — stipriausias smūgis buržuaziniams nacionalistams ir klerikaliniam ekstremizmui.**

Pastaruoju metu, kaip žinote, šie socializmo priešininkai suaktyvėjo. Vakarų šalių ardomųjų centrų inspiruojami jie mėgina panaudoti viešumo politiką savanaudiškiems politiniams tikslams, siekia apjuodinti lietuvių tautos pasiekimus Tarybų valdžios metais, pakirsti tautų draugystę. Respublikos darbo žmonės, kūrybinė inteligentija visada griežtai smerkė šių atskalūnų antitarybinius išpuolius. Esame tvirtai įsitikinę, jog taip bus ir ateityje.

Partija visada skyrė didelį dėmesį laikraščiams ir žurnalams, televizijai ir radijui. Antroje persitvarkymo etape šis dėmesys dar labiau padidės. Respublikos žurnalistai dirba daug ir kryptingai. Draugas R. Songaila pabrėžė asmeninę redaktorių atsakomybę už spaudos

(nukelta į 13 psl.)

GALIMA BŪTŲ DAUGIAU PADARYTI

Po masinės lietuvių tremtinių bangos, kuri po II Pasaulinio karo kaip politiniai pabėgėliai pasklido po daugelį Vakarų pasaulio kraštų, dabar į Vakarus prasiskverbia atskiri individai ir kai kada išleidžiamos ištisos šeimos. Vieni pasprukimai buvo dramatiški (Kudirka, Šakalys, Brazinskas, Simokaitis), kiti tylūs (Eringis, Jurgutis), o "legalūs" išvykimai (Jokubyno, Venclovos, Jurašų, Žiliaus, Skuodžių...) turi savo istorijas.

Prof. Vytauto Skuodžio konfliktas su okupaciniu režimu iškilo ne dėl asmeniškų laisvių varžymo kūrybiškai reikštis, bet dėl lietuvių tautos teisės laisvai gyventi. Jo rezistencinė veikla, giliai ir plačiai išsaknyjusi gyvojoje lietuvių tautoje ir užgrūdyta septynerių metų Gulago nelaisvėje, derlingą dirvą atrado laisvojoje Amerikoje. Skuodžių šeima integravosi į aktyviąją Amerikos lietuvių išeiviją, kai nemažas skaičius vėliau čia atsidūrusių sau gyvenimo "prasme" surado po gerbūvio maurais.

Su prof. Vytautu Skuodžiu kalbasi "Lietuvių Dienų" korespondentas Juozas Kojelis.

Redakcija

— Profesoriau, esate viešai taręs, kad lietuvių išeiviją radote gyvastingesnę, negu kad galvojote, būdamas anoje pusėje. O kaip su jaunimu? Ar jis stipriai paliestas nutautėjimo proceso?

— Šiek tiek spėjau pažinti Amerika, bet ypač svarbūs susitikimai su žmonėmis, — vyresniaisiais ir jaunimu. Daug jaunų žmonių esu sutikęs, nemaža girdėjęs ir nusiskundimų, kad jie atitrūksta nuo lietuvių bendruomenės ir jos rūpesčių.

Kai tik galiu, su jaunimu vedu pokalbius. Susidariau įspūdį, kad jiems lietuviybė ir pavergta Lietuva taip pat rūpi, kaip ir vyresniesiems. Jie patys pripažįsta, kad nemaža dalis nuo lietuviškų rūpesčių pasitraukę. Bet manau, kad ir jie nėra prarasti. Ateina laikas, kai jie vėl sugrįžta. Nereikia jų nurašyti. Be to, turbūt pagrindo turi priekaištai, kad klaidų padaryta ir iš vyresniųjų.

Vasario 16-tosios proga pavergtoje Lietuvoje prasidėjus dramatiško pobūdžio įvykiams, Čikagos jaunimas žaibiškai suorganizavo sėkmingą demonstraciją, — 24-rių valandų miesto centre budėjimą ir badavimą. Tai studentų iniciatyva. Visą laiką praleidau su jais. Jų dėka didžioji Čikagos spauda tris dienas rašė apie įvykius Lietuvoje ir demonstracijas Čikagoje. Rodė televizija ir kalbėjo radijo stotys.

Pasikalbėjimas su prof. Vytautu Skuodžiu, aktyviu pasipriešinimo sovietų okupacijai Lietuvoje dalyviu ir Gulago buvusiu kaliniu.

Vytautas Skudis, baigęs geologijos mokslus Vilniaus universitete, 1956 m.

Vytautas Skudis, having received a degree in geology at Vilnius university, 1956

Pagalvoju, kiek daug susidarytų idealistinio lietuvių jaunimo, jei jau vien tie, kuriuos esu sutikęs, susirinktų į vieną vietą.

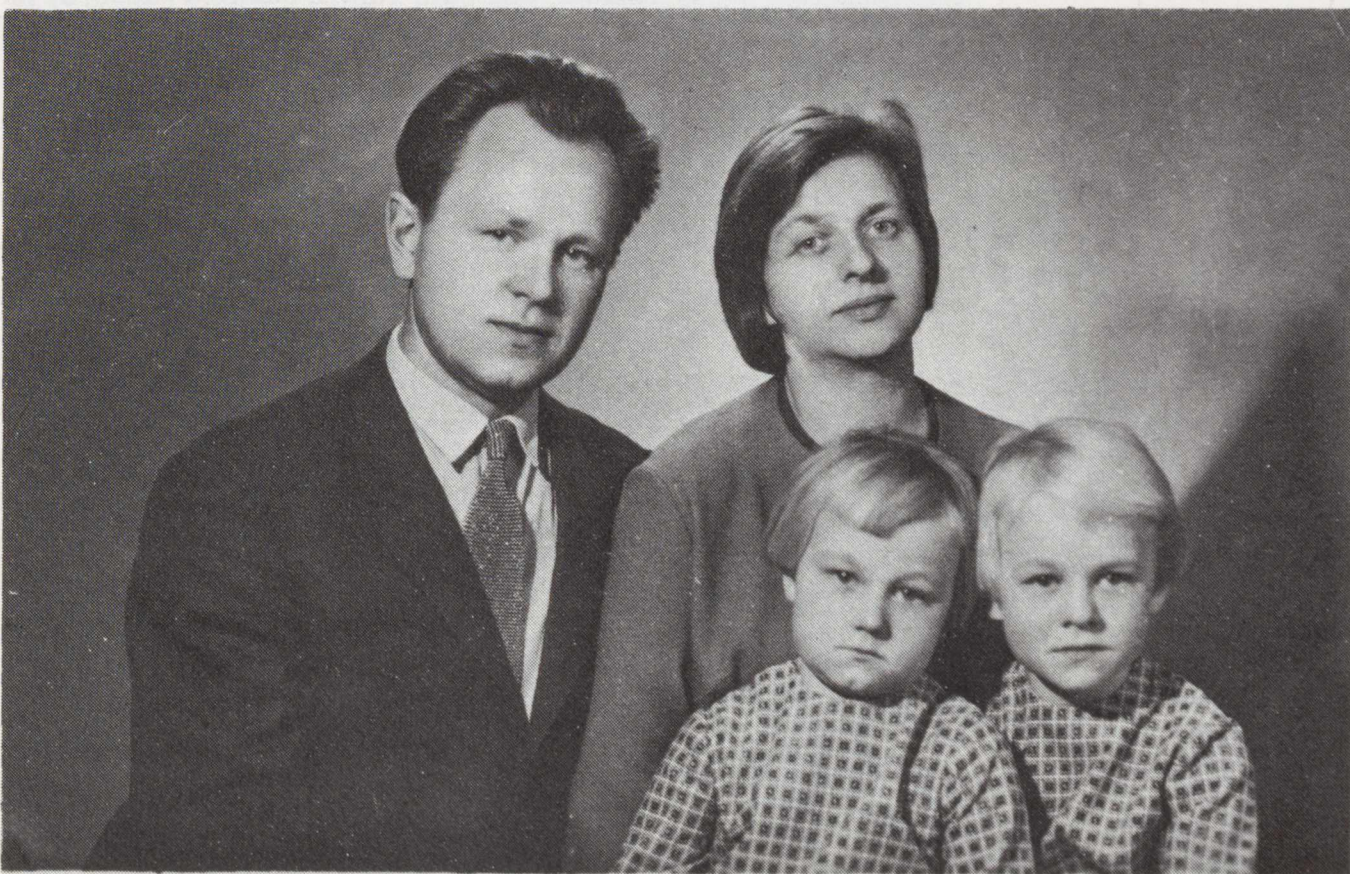
— Esama pas mus balsų, kad pagrindinis, o gal vienintelis lietuviybės kriterijus, — tai taisyklingas lietuvių kalbos mokėjimas. Yra tokių tėvų ir pedagogų, kurie pirmumą teikia tautinės sąmonės ugdymui. Kokia Jūsų nuomonė?

— Gimtoji kalba yra didžiausia vertybė. Tai sakė jau Mykalojus Daukša. Bet kai tautos dalis atskirta nuo kamieno, susidaro ypatingos sąlygos. Tose sąlygose kiekvienas, kuris neabejingas lietuviškiems rūpesčiams, yra geras lietuvis. Blogai lietuviškai kalbančių ar net nebekalbančių nereiktų smerkti. Jie daug gali atsverti kitais privalumais. Paimkite Lietuvos Vyčius. Dėl lietuviškų darbų jiems priklauso didelė pagarba, nors daugelis jų lietuviškai nebekalba.

Nepažistu mokyklų sistemos ir apie jas negaliu kalbėti. Tačiau jos neturėtų sustingti reguliarių mokyklų mokymo formose. Nereiktų mokinių perkrauti visokių taisyklių ar datų mokymu, bet stengtis į jų sielą įlieti lietuviškos dvasios.

— Kokie Vakarų pasaulio lietuvių pasireiškimai neša daugiausia paguodos lietuvių tautai?

— Visa veikla gera, kuri dirbama Lietuvos labui. Tačiau lietuvius labiausia džiugina, o okupantus erzina užsienio lietuvių aktyvi politinė veikla. Apie veiklą šioje pusėje pilną vaizdą

Vytautas ir Irena Skudžiai su dukrelėmis — Daiva ir Giedre, 1964 m.

Vytautas and Irena Skudis with their daughters, Daiva and Giedre, 1964

Vytautas Skuodis, sesuo Zina, brolis Adolfas ir motina Elzbieta (Lietuvoje, 1972m.)
Vytautas Skuodis, his sister Zina, brother Adolfas and mother Elizabeth (in Lithuania, 1972)

Lietuvoje susidaryti sunku. Tiesioginės žinios ateina per radiją. Bet radijo žinios fragmentinės. Daug sužinom iš oficialiosios spaudos: kai šios pusės veiklą keikia, lietuviai žino, kad išeivija daro kažką gera.

Jei čia nebūtų veikimo, Lietuvos padėtis būtų labai sunki.

— *Ar tautoje giliai aktualus laisvės klausimas?*

— Aktyvūs pasipriešinimo dalyviai, disidentai, — tai ledkalnio viršūnė, kurią talžo okupanto žaibai. Jie yra tautos valios reiškėjai, tautos atstovai, tikrieji parlamentarai. Jie atstovauja 80%—85% lietuvių tautos. Tai ne mano vieno nuomonė.

Reikia daryti skirtumą tarp pagrindininkų ir viešai dirbančių pasipriešinimo aktyvistų, kuriems Lietuvoje prigijęs disidentų vardas. Pagrindininku būti lengviau. Turbūt niekas nežino, kiek yra aktyvių pagrindininkų. Išėję į viešumą yra pasiruošę priimti visus okupanto smūgius.

— *Ar nėra pavojaus, kad rezistencija Lietuvoje gali „pertempti stygas“ ir iš okupanto susilaukti nepakeliamų smūgių?*

— Jokių būdu ne. Išeivija nesupranta, kad Lietuvoje yra didelis skaičius žmonių pasiruošusių aukai. Ir kuo valdžios represijos sunkesnės, tuo geriau. Nijolė Sadūnaitė kartą, pakviesta į saugumą, pasakė: „Jei iš tardymo nesugrįšiu, bus man didelė Dievo malonė“.

Aš pats buvau jau aukštai palipėjęs akademinės karjeros laiptais. Jei manęs nebūtų areštavę, gal gi būčiau ir kiek pritilęs. Bet uždarė. Septyneri metai iškirti iš gyvenimo. Bet nesigailėjau kalinamas, nesigailiu nė dabar.

Buvo laiko permastyti žmogaus gyvenimo prasmę. Dabar ji man daug aiškesnė. Noriu atlikti lietuvių ir žmogaus pareigą, kol pajėgsiu ir kol būsiu reikalingas.

Disidentai nebeturi baimės ir pakelia smūgius. Tokiems net KGB-istai kai kuriomis progomis parodo pagarbą. Aš pats tai patyriau, o kartais priverčiau juos ir susimastyti.

— *Iš Lietuvos ateina balsai, k.t. „Nepalikite mūsų vienu“ ar „Paremkite Nijolę Sadūnaitę. Ji mūsų tautos vėliavnešė“. Ar išeivija atsiliepia į tą šauksmą?*

— Visumoje, veikiama ryškiai ir efektingai. Manau, kad būtų galima daugiau padaryti, jei nebūtų sustabarėjimo veikloje ir ieškoma kelių susiderinimui. Reikia peržiūrėti veikimo metodiką, susiderinus aptarti planus ir projektus. Smulkmenos neturėtų pastoti kelio. Atvirai kalbant, lietuviai išeivijos veiklą gal kiek peridealizuoja ir pervertina.

Lietuvos dorų lietuvių žvilgsnis nukreiptas į išeiviją. Išeivija tautos apvilti negali.

— *Iš čia žiūrint, tautinius pasireiškimus Lietuvoje ir religinės laisvės reikalavimus oficialiai slopina ne rusai, o lietuviai komunistai. Jūs teigiate, kad ne kiekvienas lietuvis komunistas yra okupacinio režimo kolaborantas. Koks nuošimtis galėtų būti kolaborantų?*

— Sunku, labai sunku pasakyti. Spėčiau, kad kokie 3%, bet nedaugiau 5%.

Šalia KGB-istų demonstracijas Lietuvoje slopina milicija ir „draugininkai“. Pastarieji nebūtinai režimo žmonės. Įrašo, ir reikia būti. Jie verčiami tai daryti. Visi herojai būti negali.

Kai sužinojau, kad Gerasimovas į Lietuvą leido vykti užsienio žurnalistams, man buvo

aišku, kad bus paruošta šunybė. Ir buvo, — suorganizavo anti-amerikiečių demonstraciją. Tik, atrodo, kad amerikiečių žurnalistų neapgavo. Kai žurnalistai išvyko, susirinko per 4000 lietuvių, ir tada įvyko muštynės ir areštai.

Sovietinei valdžiai jau nebesiseka apgaulėm pasaulio mulkinti.

— *Ar būtų prasminga apeliuoti į lietuviškus kolaborantus Lietuvoje, žadinant jų lietuvišką sąžinę?*

— Labai gera mintis. Reiktų apeliuoti laiškais į pareigūnus, o išsišokėlius užversti laiškais. Savo žodyje Vasario 16-sios proga per „Laisvosios Europos“ radiją į Lietuvą tariu: „Ir tu, save laikantis lietuviu, tačiau dvasia ir veiksmais atsidavęs Lietuvos pavergėjui, jeigu dar girdi sąžinės balsą, susimąstyk: kokią vietą tu užimsi Lietuvos istorijoje? Tėvynė tau atleis, jei tu pats pasmerksi savo nedorus darbus ir ką nors tikrai gero padarysi Lietuvai“.

— *Ar realu daryti spėjimą, kad LK partija, pasinaudodama sovietų konstitucija, galėtų viešai pareikšti norą išstoti iš Sovietų Sąjungos?*

— To niekad nebus.

Leslie Dutton ir Vytautas Skuodis, Dutton istaigoje, Santa Monikoje 1987.X.18.

Leslie Dutton visoje Amerikoje vedė akciją už Skuodžio išlaisvinimą iš koncentracijos stovyklos. Akciją finansavo Lietuvių Fronto bičiuliai (12,000 dol.)

Leslie Dutton and Vytautas Skuodis at Dutton's office in Santa Monica on Oct. 18, 1987. Leslie Dutton headed the public relations effort that gathered 10 million signatures for Skuodis's release from a Soviet labor camp.

— *Ar kolaboracijos apraiškų pastebėjote išeivijoje?*

— Ar yra tikrų išdavikų, nežinau. Bet kiek išplėtus kolaboracijos sąvoką, galima sakyti, kad nesirūpinimas Lietuvos reikalais, neveiklumas irgi yra kolaboracija. Kolaboracija, kai

nesiekama sutarimo veikloje, o ardomas bendras darbas. Naivus pasitikėjimas visokiom „peristroikom“ ir naudojimas okupanto teikiama privilegijomis, — irgi kolaboracija. Dar gyvenant Lietuvoje, stebėdavomės tais, kurie kasmet atvažiuoja ir naudojami pilna judėjimo laisve, kai kiti uždaromi Vilniuje. Logiška išvada, — kad pirmieji valdžiai kažkaip naudingi. Į akis disidentams krito vienas lietuvis, kuris Lietuvon važiuoja kasmet ir valdžiai suteikia žinių. Bet kad nekiltų įtarimo, kai ko atveža ir pagrindžiui. Tokius atvejus aiškinkite, kaip kas išmanote.

— *Jau spėjote kiek susipažinti su Amerikos lietuviais. Ar, Jūsų nuomone, išeivija pakankamai supranta rusifikacijos procesus Lietuvoje?*

— Įsitikinau, kad išeivija neturi aiškaus supratimo, ypač rusifikacijos proceso ir prigimtės. Rusifikacija ten vykdoma netiesioginiai. Ji pasireiškia pro-rusofiliniu auklėjimu, rusų tautai pagarbos ir kalbai pirmumo kėlimu. Rusų kalbos pamokų skaičius mokykloje nuolat didinamas, lietuvių — mažinamas. Gimnazijų baigimo diplomai išduodami ir silpniau lietuvių kalbą mokantiems. Daugelyje istaigų oficiali kalba rusų. Stiprinamas abejingumas lietuviškumui, stiprinamas rusiškumui. Skatinamos mišrios šeimos. Rusinimas ne tiek kalbinis, kiek dvasinis.

— *Ar išeivija pakankamai supranta Ignalinos atominės jėgainės grėsmę lietuvių tautai? Ar išeivija gali kuo padėti?*

— Ir Lietuvoje daug kas nesupranta, ne tik išeivijoje. Tai Damoklio kardas virš lietuvių tautos. Rusų technika civiliam sektoriuje žema. Černobylio tipo avarija turėtų sunkias pasekmes.

Išeivija turėtų tą problemą studijuoti ir ekspertai daryti pareiškimus alarmuoti tarptautinės kontrolės istaigas. Armenijoje pasisėkė vieną tokią jėgainę uždaryti. Būk kitų dviejų veikimą sustabdė kitose Sovietų Sąjungos dalyse.

— *Kokios kitos ekologinės problemos šiuo metu yra aktualios?*

— Beveik visos upės užterštos. Miestai neturi valymo įrengimų. Vilnius turi mechaninį, bet ne biologinį. Nemunas beveik ištiesai užterštas. Baltijos jūra — nešvariausia visame pasaulyje. Mažeikių naftos perdirbimo fabrikų tarša plaukia į Baltiją. Apie Jonavą nyksta miškai. Prie Marcinkonių pradėta eksploatuoti geležies rūda ir granitas. Eksploatacija išmes sūrų vandenį į paviršių ir galės būti sunaikinti Druskininkai. Buvau tuo reikalu paruošęs studiją.

Naftos eksploatavimas sulaikytas. Bet ar ilgam? Visa bėda, kad didžiosios įmonės tiesioginiai pavaldžios Maskvai. Kai reikia skubėti išpildyti planus, nesiskaitoma su gamtos apsaugos reikalavimais.

— *Žinomas faktas, kad tauta yra ištroškusi išeivijos kūrybos. Okupacinė valdžia čia išleistų*

*To Vytautas Skuodis,
With best wishes,*

Ronald Reagan

JAV prezidentas R. Reagan sveikina Vytautą Skuodį, Baltuosiuose Rūmuose, 1987.X.10
President Ronald Reagan greeting Vytautas Skuodis at the White House, Oct. 10, 1987.

Vytautas Skuodis (ketvirtas iš kairės) su kitais tautybių atstovais pas prezidentą R. Reagan
Vytautas Skuodis (fourth from left) with other ethnic leaders meeting President Ronald Reagan

Dear Mr. Skuodis -
Thank you for visiting our Capitol
It was an honor to meet you and discuss
the fight for freedom. Our thoughts and
prayers are with you.
John Engler, Senate Majority Leader
2-8-88

Vytautas Skuodis (ketvirtas iš deš.) Vasario 16-tos minėjime tarp Los Angeles lietuvių.

Vytautas Skuodis (4th from r.) among Los Angeles Lithuanians at the Commemoration of Lithuanian independence.
Photo— by V. Plukas

knygų neįsileidžia, tad kokiomis sąlygomis išeivijos autoriai turėtų sutikti jų knygas perspausdinti Lietuvoje?

— Jei būčiau autorius nesutikčiau, kad tekstai būtų savivališkai kopiūruojami, esminiai paragrafai išimami. Tačiau sutikčiau, jei darytų smulkesnių kūrinių, k. t. novelių ir eilėraščių atrankas. Kad ir padarytų tam tikrą skriaudą kūrėjui, tačiau tautą pasiektų laisvo lietuvių kūrybinis žodis. Mano nuomone, rašytojai turėtų suprasti sąlygas ir būti lankstūs.

— Bet, kaip viena rašytoja gražiai išsireiškė, ar nebūtų geriau, kad didieji rašytojai tautai šviestų iš egzilės? Įvairūs kompromisai tą šviesą gali pritemdyti. Juk jau yra atvejų, kad ten išleista išeivio rašytojo kūryba naudojama išeivijai niekinti.

— Blogas paukšis, kuris savo lizdą teršia. Jei rašytojo knyga turi prasmės tik išeivijai, autorius neturėtų duoti leidimo ten ją išleisti. Bet šiaip palieku prie savo nuomonės, kad išeivija neturėtų užkietėti kokiuose tai principuose ir tautą nuo laisvo kūrėjo knygų izoliuoti. Žinau, kad išeivių knygos pasiekia Lietuvą kaip kontrabandinės prekės. Bet jų tiek mažai, kad patenka tik į nedaugelio rankas.

— Kokiomis gairėmis išeivija turėtų vadovautis, kad tauta intymiau pajustų jos buvimą?

— Būti lankstiems. Apsvarstyti ėjimus. Kiek galima suderinti nuomos principiniuose klausimuose. Žiūrėti, ar nusistatymų vykdymas atneš naudos ar žalos. Tauta išeivijai reikalavimų neturi ir patarimų nenori duoti. Tai galite pastebėti pagrindinio leidiniuose. Tik labai retais atsitikimais reaguoja į išeivijos veiksmus.

Persvarstyti pasikeitusias sąlygas. Pav., latviai demonstracijomis pajudėjo pirmiau už lietuvių. Juos pažadino Jūrmalos konferencija. O juk dėl Jūrmalos nuomonės buvo pasidalijusios ne tik pas išeivijos latvių, bet ir pas lietuvių. Neginti tų principų, kurie galbūt buvo svarbūs prieš dešimtmetį, bet nebenaudingi šiandien. Vadovautis tautos gerovės principu.

Ištraukos iš V. Skuodžio kalbos, pasakytos Vasario 16-tos minėjime, Los Angeles, vasario 21 dieną.

Pirmoji ir pagrindinė sąlyga Lietuvai atgauti laisvę yra **tvirtas tikėjimas ja**.

Išeivijos lietuvių, latvių ir estų veikla geriausiai įvertina sovietinė valdžia. Sovietinės "Tiesos" nr. 289, 1987 m. vedamajame buvo rašoma: "Imperialistinio pasaulio jėgos ir jų talkininkai, buržuaziniai nacionalistai užsienyje, pastaruoju metu suaktyvino ideologines diversijas prieš Tarybų Lietuvą ir kitas Pabaltijo respublikas"...

Bendros jėgos, sukoncentruota energija ir protingas veiklos pasiskirstymas — daug efektingesnis Lietuvos laisvinimo darbe, negu ginčai ir nesutarimai dėl veikimo principų ir metodų.

Ties žalčio mirties partitūra

Jurgis Gliauda

Kadise poetė Juzė Augustaitytė-Vaičiūnienė nustebino jos poezijos gaivale nuskambėjusiu, istorijos mįslėmis dvelkiančiu deimantu: „miršta išdidžiai žaltys“ („Lietuvių literatūra svetur“ psl. 16).

Toji tragiškoji formulė žėrėjo Galdiko spalvomis. Lakus posakis tiko įvadu į nuolatos audromis atnaujinamą lietuvių tautos istoriją. Animistinė pagonybė nebuvo iškart dingusi, bet geso skausmingai kaip vakarinė žara. Krikšto revoliucija suponavo evoliuciją krikščionybės įsisavinimo procese.

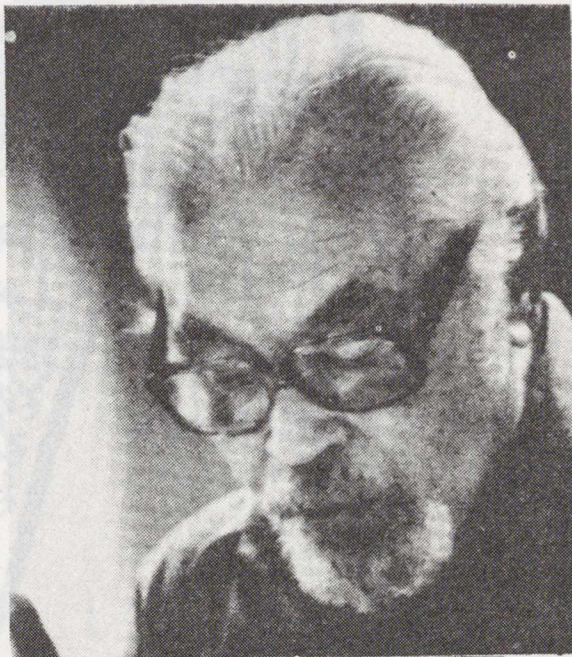
Penkioliktosios Kazio Bradūno poezijos knygos pavadinimas „Krikšto vanduo joninių naktį“ apsiereiškia kaip sparnuotas raktas į istorinės metamorfozės sprendimą. Kaktomūšais sustoja knygos pavadinime „krikšto vanduo“ (krikščionybės brandalas) ir „joninių naktis“ (pagonybės apeigų arsenalas). Šios priešiškos sąvokos, lyg žvaigždžių zenitas ir nadiras, žada nupiešti kautynių perspektyvas.

Tai gal būt pirmas toks tematikos nerimo pareiškimas Kazio Bradūno poezijos rinkinių pavadinimuose. Ankstesnieji knygų vardai skambėjo idėjiniu glaustumu ir sandara. Krikšto vanduo joninių naktį! Tai skamba konflikto deklaracija. Mūšio komunikatuose minimi žuvusieji. Ir mes, krikšto revoliucijos bei evoliucijos palikuonys žinomų tų lemtingų kautynių padarinius: žaltys mirė išdidžiai naujakrikščių širdyse. Taip liudija šios Kazio Bradūno knygos visuma.

Krikšto vandens kaskados ant rūsenančių pagonybės aukurų pagimdė naują eros asmenybę: naujakrikštį, hominem neofitum. Ir Kazys Bradūnas, radęs tą nuostabų kūrybiniam arsenalui protagonistą istorijos labirintuose, nupiešė jo eskizą. Neofito santykis su krikšto revoliucija buvo eilė praradimų, netekimų ir nesuprantamų atradimų. Tai viena svarbesnių temų veikalo polifonijoje.

Šiam eros naujagimiui poetas tiesia ranką ir režisūrines galias pristato jį auditorijai. Neofitas stovi tarp krikšto vandens kaskadų ir vystančiųjų paparčio žiedų.

Poeto panaudotoji antifonų atskardėjimo forma rodo, kad atskardėjimai neatsiliepė talka ir taika. Nauja era, kaip butis po revoliucijos, praranda savo žėrėjimą, nublėsta evoliucijos prozoje.

Poetas Kazys Bradūnas
Lithuanian poet Kazys Bradūnas

Naujakrikščio psichinės metamorfozės portretuose poetas išlaikė savo tradicinį santurumą ir lakoniškumą — juk jis yra vienas santuriaisų ir lakoniškiausių lietuvių Parnase. paradoksiška, jis yra vienas lakiausių metaforininkų. Ir, kartais, sąvokos ir epizodai, sunkūs kaip Puntukas, jo poetikoje atrodo lengvi, kaip gėlių puokštės. Jis nupiešė naują poetinės tikrovės personažą, kuris dėl istorinių sąlygų nebuvo ginkluotas teologine senovės lietuvių tikėjimo kazuistika. Tokio **credo** juk iš viso nebuvo senovės lietuvių tikėjimo praktikoje. Lietuviai susitiko su amžiuose išstobulinta krikščionybės sistema — viskas kito staigiai, be diskusijų balanso.

Pastatęs knygos pavadinimu tiltą tarp prieštarybių, poetas suvedė dvi stichijas į vieną gaivalą, kad gimtų naujas pasaulis. Jis respektavo žalčio mirtį.

Keturiolika poeto ankstesniųjų knygų — poezijos žiedų — buvo labiau ar mažiau atremtos į gaivalingą žemės kulto mistiką. Žemė buvo idėja gimdanti veiksmus ir pasaulėjautą. Juk kadise žemės kulto jėga įgalino graikų galiūną Atlantą laikyti dangaus skliautą ties žemės peisažu.

Savo filosofinę citadelę poetas rėmė susižavėjimo ŽEME jausena. Kaip poezijos magas jis statė obeliskus Donelaičiui, Čiurlioniui, Karaliams ir žmonėms. Žemės temos polifonija juk neaprepiama, nes žemė yra visos gyvybės egzistencijos pamatas. Nenuostabu, kad atskambių į Kazio Bradūno ankstesniųjų veikalo antifonus randame ir „anapus“ skambančiuose posmuose. Sodrus poeto eiliavimo stakatas (priešprieša sentimentaliam legatui) vengia sukiliminių fanfarų ir ginklų grėžimo. Tai bemaž esminė kūrybinio reiškimosi sfera. Knygos vedamasis motyvas — ryžtas nenutolti nuo neofito pasaulio:

Valgykit ir gerkite — tai viskas,
Tai mes patys — duona ir vanduo,
Ir atėjo ūbaudamas miškas,
Ir atsiklaupė pažadintas akmuo.
(psl. 11)

Rupiais eilėdaros stakatais ir žaibiškomis, reljefingomis metaforomis Kazys Bradūnas susiliečia su pagoniškiausios nakties gaivalija, kada kas neįmanomiausia tampa įmanoma, kada pražysta paparčio žiedas, kada žyniavimų ir burtų užkalbėjimų polėkis pats aktyviausias, pats beatodairiškiausias.

Nagrinėdamas neofito būseną, poetas išsižiūri į jo akis, išiklauso į metamorfozėje pasimetusių mintis. Juk tai žmogus, kuris išbloktas iš pagoniškojo rojus ir dar nesuradęs naujo rojus durų. Viduramžinis homo neofitus staiga ima panašėti į modernų žmogų savo nesutramdomu apmaudu. Ir staiga autorius relizuoja stebįs Bairono ir Lermontovo herojus...

Taip šis naujas protagonistas įžengia į mūsų literatūros rubriką. Norėdamas pasinerti į personažo dvasią poetas priverstas inkarnuotis naujakrikščio dvasioje. Kokia gi čia vaiki naujovė: nebėra senos žemės, bet nėra nė naujos. Nebėra seno dangaus, bet nėra nė naujo. Neofito santykis su naujomis idėjomis dar nenusistovėjęs, o santykis su senais **credo** jau susverdėjęs. Gyvenimo procese nebėra pilnatvės! Taip tvirtina beveik kiekvienas šios knygos eilėraštis. Naujasisi protagonistas tačiau jau žino, kad Žemė nebe toji, kad žemėpačių ir kaukų nėra. O su naujų dievų Olimpu dar nėra pažinties! Ir poetas, kuris pagal Antaną Vaičiulaitį („Lietuvių literatūra svetur“ psl. 63) „tarpės žemės sąvokos mistikoje“, susigundo tarti:

Mergaitės barstė vėl gėles —
Žiedus paparčių!
Ir vieną jų nuo tako pakylėjęs
Viską žinojau.
(psl. 78)

Brilantiško lakoniškumo, rytietiškų haiku formos ketureiliu Kazys Bradūnas stebi neofitizmo pradus. Naujoji alegorika ima gobti žmogų ir tampa jausenos dominante. Bet kaip toli iki pilnatvės, kaip dar toli...

Ant žolės jie visi susėdo,
Ir Kristus palaimino duoną.
Žuvies dar nėra —
Dar Nemune.
(psl. 54)

Palaiptui, kaip gamtoje, laikas nulygina erozijos šiurkštumus. Ima rodytis nauji mistikos siluetai. Duona jau rankoje, o žuvis?.. Lietuviškam, jau pakrikštytam Nemunui pavedama nauja, jau krikščioniška misija. Švelnėja praradimo kartėlis. Gimsta fantastiškos realybės
(nukelta į 13 psl.)

Pilnutinės asmenybės ieškotojas ir kūrėjas

Vydūnas — vienas iš trijų didžiųjų talentų, kuriuos mums padovanojo Mažoji Lietuva. (Kiti du — K. Donelaitis ir Ieva Simonaitytė).

Vydūno vardas, be abejo, girdėtas visiems vyresniosios kartos, pasitraukusios iš Lietuvos, skaitytojams. Žinomi ir kai kurių jo raštų, iš gero pusšimčio veikalų, vardai: *Amžina ugnis*, *Prabočių šešėliai*, *Pasaulio gaisras*, ar mažesnieji — vienveiksmės komedijos — *Numanė*, *Kur prots*, *Piktoji gudrybė*, ir kt.

Jo raštų skaitymo sunkumą sudaro ne tik minties ir galvosenos neįprastumas, bet ir „mažlietuviška“ kalba ir kiek savotiška rašyba.

Prabočių šešėliuose autorius alegoriškai vaizduoja Lietuvos Likimo kelius.

Amžiną ugnį sudaro keletas beveik savarakiškų veikalų, kurių asmenys ir faktai imti iš istorijos, padavimų ir autoriaus fantazijos. Čia susitinkame su Vytautu, Jogaila, Jadvyga; vaizduojama paskutinė lietuvių senovės dievų garbinimo vietovė Romuva bei naujos tikybos įvedimas. Nebuvo Vydūnas pagonių tikėjimo gynėjas, tik norėjo parodyti, kad ir toji tikyba savo esmėje buvo kilni ir kelianti žmogų, kaip sąmoningą būtybę.

Pasaulio gaisre autorius vaizduoja šio amžiaus (konkrečiai — pirmo pasaulinio karo) laikotarpio griaujamąsias jėgas ir to padarinius, ištikusius Lietuvą. Ir čia netrūksta simbolių, vizijų, padedančių autoriui išreikšti jo mintį. Veikale ryškus vokiškasis jėgos ir pavergimo troškimas, išugdes militarinę mašiną, naikinančią humanizmo dvasią.

Sudėtinga ir nelengva aptarti bendroji Vydūno filosofija, reiškiamą jo filosofiniuose veikaluose, kaip *Visatos sąranga*, *Slėpiningoji žmogaus didybė*, *Tautos gyvata*, *Sąmonė*, *Kalėjimas — laisvėjimas* ir kt.

„Aukščiausias Vydūno idealas buvo žmogiškosios esmės išugdymas žmoguje. Tautinė kultūra, kaip ir individo sąmoningumas, Vydūno ištikinimu, yra svarbiausios pakopos asmenybei siekiant tapti žmonijos žmogumi, — tobulos visuomenės atstovu ir kūrėju“ (J. Dainauskas).

Vydūnas pas Vaižgantą 1928 metais, suteikus jam Vytauto Didžiojo universitete Kaune filosofijos garbės daktaro laipsnį. Sėdi iš dešinės į kairę: Tumas-Vaižgantas, A. Jakštas-Dambrauskas, Vydūnas, S. Čiurlionienė, M. Biržiška. Stovi: V. Krėvė-Mickevičius, L. Gira, F. Kirša, V. Mykolaitis-Putinas, M. Vaitkus, V. Bičiūnas

Vydūnas at Vaižgantas in 1928, having received an honorary PhD. from Vytautas the Great University in Kaunas. Seated, from r. to l.: Tumas-Vaižgantas, A. Jakštas-Dambrauskas, Vydūnas, S. Čiurlionienė, M. Biržiška. Standing: V. Krėvė-Mickevičius, L. Gira, F. Kirša, V. Mykolaitis-Putinas, M. Vaitkus, V. Bičiūnas.

Vydūnas skambina arfa savo namuose Tilžėje, nepriklausomybės metais.

Vydūnas playing the harp at his home in Tilsit, during the years of independence.

Vydūnas, kurio tikrasis vardas ir pavardė yra Vilius Storosta, buvo gimęs 1868 m. kovo 22 d. Klaipėdos krašte, Šilutės apskr., Jonaičių km. Jo tėvas Anskis Storosta buvo evangelikų liuteronų kunigas. Sūnus Vilius, vienas iš aštuonių šeimos vaikų, mokėsi ir studijavo būti mokytoju. Mokė keliose pradžios mokyklose, Tilžės gimnazijoje, 1920-23 m. Telšių gimnazijoje mokė lietuvių kalbą ir literatūrą, važinėjo su paskaitomis, buvo bažnytinio choro dirigentas, reiškėsi mažlietuvių giedotojų veikloje, padėjo statyti savo veikalus.

Jaunas susirgo džiova; gydytojai maža vilties tedavė gyventi, turėjo pats savo gyvybę iš gamtos iškovoti: rūpinosi tvarkingu gyvenimu, griežta disciplina, nerūkė, svaiginamųjų gėralų nevartojo, nevalgė mėsos, nei riebalų; fizine mankšta, grynu oru, savitvarda atgavo jėgas ir, nors buvo lengvas kaip plunksnelė, liko judrus, išvermingas ir pajėgus gyventi pilnutinį gyvenimą ir kurti.

Už tautinę lietuvišką veiklą nacių persekiojamas, išliko tvirtas ir visą gyvenimą darbavosi prieš nutautėjimą ir nutautinimą. Komunistams veržiantis į Lietuvą ir Vokietiją, su daugeliu pabėgėlių pasitraukė į Vakarų. Savo vargų odisėja yra aprašęs, iš kur paimta ir šiame LD numeryje spausdinama ištrauka.

Mirė 1953 m. vasario 20 d. Detmolde. Taigi — šiomet vasario ir kovo mėnesiais sueina dviguba — 120 metų nuo Vydūno gimimo ir 35 m. nuo mirties — sukaktis.

DAIMONAMS PALIKTAS

I. VIS DELTO PASILIKTA

Ištrauka iš paskutiniųjų Vydūno autobiografinių raštų

1. Giliai pataikintas

A. Buvo tai 1945 m. vasario 9 d. Neukuhruose, Samlande. Gulėjau ant labai ypatingo guolio. Visas kūnas drebėjo sušalęs. Juk žiemos laikas. Buvau norėjęs garlaiviu plaukti Piliavon. Bet lipdamas į jį, buvau nublokštas spūsty nuo laivo ir iškritau į jūrą.

Kas iš tikrųjų atsitiko, nesupratau tuojau. Bet nenusigandau. Palengva grimzdau giliau. Dar laikė mane mano gražūs kailiniai oposomo kailių. Prieš 56 metus jie man buvo dovanoti, kaip sirgau plaučių kraujavimu. Suteikė juos maloni širdis, kuri dabar jau daugiau kaip prieš septynis metus sustojo plastėjus. O dabar tie kailiniai neleido skęsti.

Buvo visai tamsu. Ar aš pagalbos šaukiau ar kiti žmonės už mane, neatsimenu. Du jūrininku nusileido laikydamosi prie laivo ir šaukė, kad laikyčiaus prie jų kojų. Pasiekiau ir tuojau didesniojo padus. Tuojau ir buvo virvė nuleista su kabu. Įsikibau. Bet buvau jau iki kaklo vandenyje. Tai laiku dar mane ištraukė ant laivo ir nuvedė į kajutę. Čia gelbėjo man šlapius drabužius nuvilkti, davė man jūrininko naktinius marškinius ir mane paguldė ant jų guolio.

Gulėjau. Bet jaučiausi kaip kokiame sapne. Labai kratė mano kūną šaltis. Tai ir negalėjau miegoti. Ir visokios mintys užplūdo mane, kad vos galėjau nuvokti aiškiai. Netrukus ir guolis pradėjo purtėti. Garlaivis turėjo plaukti. Todėl propeleris buvo paleistas, o jis kaip tik buvo po mano guoliu.

Pamažu sušilau, šaltis atsileido. Bet kūnas vis smarkiau kratomas. Beveik taip rodėsi, kad visos mano gyvenimo patirtys sijojamos būtų, jeib jų prasmė man aiškėtų. Dar vis jos grūdėsi pro mano sąmonę, bet iš lengvo jos nors kiek aprimo.

B. Tada man ir aiškėjo, ką tas reiškia, kas man šias valandas patirti teko. Praėjusieji metai grįžo su visais savo atsitikimais į mano sąmonę. Ir vis aiškiau iškilo jų turis. Visai sušvito man kas tai yra, kad gyveni kūną turėdamas.

Jis tarpininkauja, jeib galėčiau visą-ką patirti. Labai daug to jau buvo. Viena patirtis po kitos atlėkė man į sąmonės šviesą. Ir skelbė lyg ką naujo. Buvo čia ir priešingumų. Kartais rodėsi, kad man žadėjosi kas mane džiugina, o priėmus jaučiaus apviltas. Buvau prigautas. Teko man negerumas, o buvau tikėjęs būsiąs laiminamas.

Iš viso to supratau, kad laimė turi būti ieškoma visai kitakame. Nebuvo jos tame, ko

žvalgiaus, ko siekiau. O tik vis iš naujo kreipiausi į tai, rungiaus su juo, susižeidžiau ir kenčiau.

Dabar visa tai atrodė nušviesta skaisčiausia šviesa. Užgimdamas patekau į būvą, kurioj visi pasireiškimai sukilo, kurie mane viliojo, ir į kuriuos buvau verčiamas, tarsi veržčiaus į kažką. Ir supratau, ką tai reiškė. Buvau įvestas, gal tiesiog įstumtas, į Daimonų Valdžiuvą, ir, kaip rodėsi, jiems paliktas.

C. Dar kūdikis būdamas, buvau kartojęs, kad gyvenu Dievuje, kuriame visa Visata glūdo. O gyvenimo patirtys lyg įrodė, kad taip nėra. Norėjau taip labai tikėti, kad Dievas yra begalinė Malonė ir Meilė, yra Šventa Valia ir Šventa Galia, nesuvokiama Išmintis, nepasiekiamą Sąmonę, kuri savo Šviesa visą Visatą peršviečia pritvindo, o dabar beveik nieko apie tai nenumanau. Jaučiausi net užplūdomas visai kitako.

Taip tai varginaus visa-kuo ir vėl maginaus, pasidariau staigus, supykau ir stengiaus nurimti, kantrauti ir visa ką pakeisti, geras būti. Reikėjo daug pakeisti ir dažnai pasidžiaugti. Bet tikrai patenkintas nebuvau.

Atrodė net, kad priešingumai nuolat didėjo, ko labiau stengiaus būti geresniu, tauresniu, tiesiog būti kilniu, esmišku. Bet kaip tik tada ir išmaniau, kad aš, pats su savo būdu tam esu priežastis. Tada ir sukaupiau visas jėgas, jeib iš tų slėginimų iškilčiau. Vienok jie didėjo ir mane veikė smarkiau.

D. Dabar kaip tik tos patirtys mane tiesiog nustebino. Tur būt, niekuomet nebuvau tikrai jų reikšmei gana budrus buvęs. Tik dabar ją pagavau. Nusimaniau žvelgias iš kokios aukštumos į neužmatomai ilgą eilę nesuskaitomų vaizdų, kurie taip labai greit pro šali slinko, tai vėl ir lyg ilgstinos... Vis ir buvo lyg atkyla vis dar svarbesni.

Kiekviena vaidinime mačiau ir save patį. O kas kartą buvau aš ir kitas. Stebėjau save kaip kūdikį, kaip vaiką, kaip jaunuolį, jauną vyrą, pribrendusį žmogų ir senstantį. Bet vis buvo man, tarsi anie laiko nustatyti pasirodymai su visu ką ji pareiškė, nebūčiau aš pats, bet visai kas kita, skirtingas nuo manęs, gal tik mano šešėliai, gal atšvaistos mano esmės, o gal tik sapno vaizdai kuriuos turėjęs.

E. Ir štai staiga visa-tai man pradingo... Kas pasidarė, neaiškėjo. Bet sužinojau, kur

mano žmogysta patekusi. Jaučiausi gulįs ant labai kratomo guolio garlaivyje. Ir supratau, kas man buvo atsitikę. Atrodė, kaip kad skaudžiausia patirtis dabar man buvo skirta. Rodėsi, kaip kad Daimonai būtų norėję man pagriebti mano kūną.

Nebuvo tai, kaip rodėsi, taip dar visame gyvenime patirta. Ir turiu dabar apie tai pamąstyti, kuri prasmė gyvenime veržiasi ryškėti, ką gyvenimas žmogaus esmei siūlo. Ir galvojau apie tai. Bet vis kartojo mintis, kad aš Daimonams paliktas.

Ir nenorėjo tai liauties. Nuolatiniai sukrėtimai, supurtinimai lyg tai man vis iš naujo priminė. Buvo sunku. Jaučiausi Dievo paliktas. Jis, tur būt, Daimonams mane visai atidavęs.

Tada šaukiu savo sieloje, kodėl jis tai daras, kodėl jis visą mano gyvenimą po jų galia pastatęs, kad visa-ką turėjau pakeisti. O dabar baigiant gyvenimo vienuoliktą septynmetį, rodos, man skirta, kas skaudžiausia.

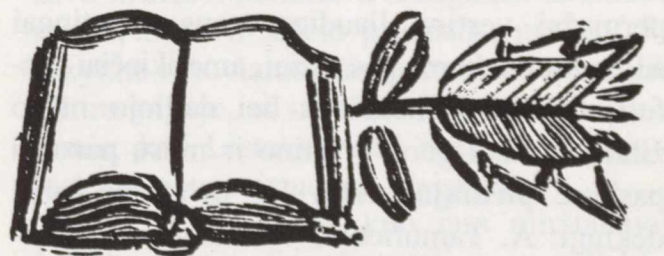
F. Tai ir sustojo laivas. Piliava buvo pasiekta. Aušo diena. Visi žmonės lipo iš laivo. Turėjau atsikelti, jeib ir išeičiau. Jūrininkas atidavė man drabužius. Bet vis reikėjo prašyto vieno jų ir kito. Pagaliau dar neturėjau žieminių, iš storų vilnų megstos kepurės, žieminių pirštinių ir kailinių, kurie, nors tiek metų, atrodė, kaip nauji. Bet jūrininkas tų daiktų man neatidavė. Visaip pasiteisindamas kalbėjo. Pagaliau net varė nuo laivo, sakydamas, kad teks karinės municijos krauti, jeigu ne tuoj nueisias nuo laivo.

Taip tai be šiltų aptaisų išėjau, o buvo žiema, nors nelabai šalta. Man buvo ypačiai liūdna, kad netekau to, ka man buvo suteikta malonios širdies. Kartais tikina, kad dvylikti septynmečiai yra žmogaus ramybės metai, jie jau buvo arti, o kaip tik tada dar teko tokių vargų patirti. Daimonai reikės vėl stipriau žmonėmis, kuriuos sutikau. Ir pamaniau, ar ne tik Amžinoji Malonė ir pasireikš žmonėmis.

G. Taip tai šita patirtis mane privertė galvoti apie žmogaus esmę, apie jos ryškėjimo prasmę gyvenime su visais jo vyksmais. Norėjau, tai išmanęs, apie tai užrašyti, jeigu būtų tam galimumų.

Tuojau ir supratau, kad žmogui užduota pačiam stengties savo gyvenimo prasmę ryškinti. Ir kad kaip tik tie Daimonai jį tam akstina. Pasilikdamas patvarus prieš jų paveikimą, jis išauga iš jų valdomos būvos ir vis aiškiau atsibunda Didžiajame Slėpinyje viso esamo, būtent, Dievuje, kurs yra tikriausioji Meilė ir Malonė.

Buvo labai daug daimoniškumo, kurs man toliau reikės iš žmonių. Teko net patirti dar lyg skaudesni Daimonų baisumą. Tačiau verčiausi nuolatai kartotiesi: "Vis dėlto gyvenu Amžinoje Meilėje ir Malonėje". Ir norėčiau. Bet kitiems žmonėms padaryti galima taip manyti ir tikėti.

Viniatė —P. Jurkauskas

Penkios lietuvių parodos Milwaukee mieste

Praeitų metų lapkričio mėn. Tarptautinė Mugė vykusį, Milwaukee parodų ir sąskrydžių centre (Exposition and Convention Center and Arena), buvo neeilinis įvykis lietuviškame gyvenime. Visa eilė straipsnių mūsų ir svetimoje spaudoje tą puikiai įrodo.

Prieš 35 metus Milwaukee turėjo nemažą ir veiklią lietuvių koloniją, bet šiandien kitoks vaizdas: beliko tik saujelė lietuvių ir tie patys gyvena plačiai išsisklaidę. Per paskutiniuosius 20-tį su virš metų kultūrinė lietuvių veikla neapsiėjo be paramos iš kitų lietuvių kolonijų: Illinois, bei šiaurės rytų Wisconsin lietuvių.

Tarptautinio instituto (Holiday Folk Fair) administracijos kvietimu 1987 m. lietuviams duota proga platesniu mastu parodyti savo kultūrą papročius ir t. t. Institutas išskyrė lietuvius iš visų kitų etninių grupių ir jiems davė pirmaujančią rolę.

Kvietimas buvo ir patrauklus ir bauginantis; patrauklus — pirmą kartą būtų proga tokiu dideliu mastu iškelti Lietuvos vardą svetimtaučių tarpe; bauginantis — milžniškas darbas mūsų neskaitlingai kolonijai, kad ir su apylinkių lietuvių pagalba. Baugino ir didelės piniginės išlaidos reklamai, įrengimams; baugino lėšų surinkimas.

Vykdomasis komitetas, žinodamas kad mugėje dalyvauja virš 40 etninių grupių, ir, kad šių metų progą praleidus, reikės laukti kitos progos gal net virš 40 metų, nutarė kvietimą priimti ir pasirodyti kiek tik galima geriau.

Tarptautinio Instituto lietuviams pavesti darbai: suorganizuoti penkias lietuvių kultūros parodas; keturios būtų įvairiose Milwaukee miesto centro patalpose; iš anksto išreklamuoti tarptautinę mugę, kurios centru būtų lietuviškos kultūros paroda; penktoji — paroda lietuvių pavilijone, pačioje mugėje, lapkričio 20, 21 ir 22 d.d. Ši paskutinė ir buvo svarbiausia iš visų penkių. Pavilijono suprojektavimu bei pastatymu rūpinosi Rima Binderienė (Cary, IL) ir Špokų šeima (Crystal Lake, IL). Parodoje tas tris dienas Liet. Tautodailės Instituto audėjos demonstravo audimą staklėmis, vilnų karšimą, verpimą. Mugės metu ši audimo paroda susilaukė nuolatinės smalsių žiūrovų spūsties. Žiūrovai gerėjosi audėjų kūrybingumu vykstančiu jų akivaizdoje. Lietuviškoji visuomenė permažai vertina liaudies meną, ypatingai audinius, bet komisijos nariai, amerikiečiai profesionalai (architektūros bei dailiojo meno žinovai) labai gerai įvertino ir mūsų parodai paskyrė **pirmąją vietą**. Už tą esamę labai dėkingi: A. Tamulienė, V. Rimienė, I. Rubienė ir D. Varankaitei (visos iš Čikagos

Pirmą premiją laimėjęs lietuvių kultūrinis pavilijonas, Milwaukee, Holiday Folk Fair, 1987

The Lithuanian Cultural pavilion, first place winner at the Milwaukee Holiday Folk Fair in 1987

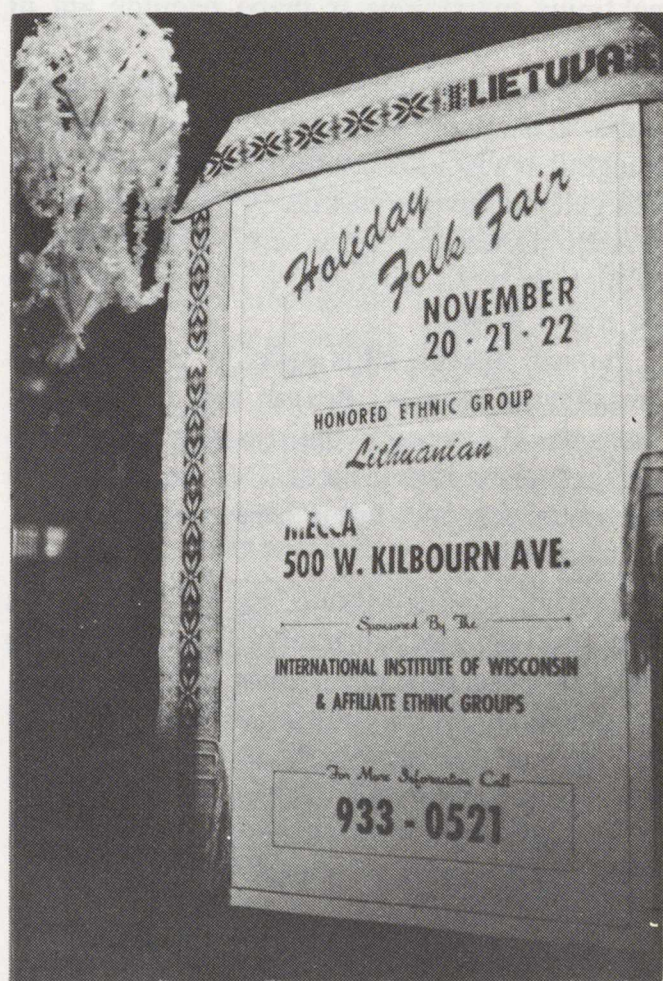

Paroda teismo rūmuose

Exhibits in the courthouse

apylinkių) kurių pasišventimas atnešė pirmosios vietos laimėjimą. Padėka tenka ir šios parodos metu budėjusioms: Rimai Kažemėkaitytei-Roeseler (Wauwatosa, WI), Ruth Stube (Milwaukee, WI), Marytei Happ (Milwaukee, WI), dr. ir p. Kaunams (Elm Grove, WI), Gailutei Palionienei (Madison, WI), Janinai Matulionienei (Madison, WI), Vidui Kazlauskui (Waukegan, IL), Palmerai Breidenbach (Palmyra, WI) C. Meyer (Dousman, WI).

Be pagrindinės parodos, dar buvo liaudies audinių, drožinėjimų iš medžio ir gintarinių papuošalų parodos. Pirmoji, ilgiausiai besitęsusi paroda, pradėta rugsėjo mėn. gale ir uždaryta lapkričio mėn. pabaigoje, buvo Milwaukee apskrities teismo rūmuose, prie apskrities viršininko kabinetų. Šią parodą sudarė keturios didelės, sienoje įmontuotos, stikliniais langais, spintos, kurių foną puošė lietuviškos staltiesės, ant jų skoningai sukabinėti takeliai, juostos iš įvairių Lietuvos sričių (eksponatai skolinti iš Liet. Tautodailės Instituto); įvairūs gintariniai papuošalai iš Keraminienės rinkinio (Rockford, IL); verpstės — Jurgio Daugvilos (Beverly Shores, Indiana). Daugiau eksponatų gauta iš: V. Špokaitės (Crystal Lake, IL) ir Janušonienės (Dousman, WI). Ši paroda susilaukė puikaus įvertinimo iš rinktinės amerikiečių publikos.

Milwaukee miesto rotušės menėje liet. kultūrinė paroda

Lithuanian Cultural exhibit at Milwaukee city hall

Antroji paroda suruošta lapkričio mėn. pradžioje, Grand Avenue Mall vitrinoje, kur buvo išdėstytas Jurgio Daugvilos verpsčių rinkinys: šešios drobe aptrauktos lentos, ant jų suderintas įvairių verpsčių rinkinys. Vitrinos centre — tautiniais rūbais papuošta manekėnų pora; moters rūbai — zanavykiški (E. Skališienės, Waukegan, IL) ir vyriški — vilnietiški rūbai (Violetos Fabianovich, Čikaga, IL). Nuo lubų nuleisti dideli šiaudiniai ornamentai

Ketvirtoji paroda tęsėsi nuo lapkričio 16 d. iki 27-tos d., Milwaukee miesto rotušės pagrindinėje salėje. Parodos eksponatai — Lietuvos Kultūrinės veiklos plakatai: operų, koncertų, meno parodų ir t.t. Taip pat ir skyrius su eksponatais pabrėžiančiais lietuvių įnašą į JAV gyvenimą: laikraščių iškarpos apie pasižymėjusius lietuvių kilmės sportininkus, ekrano ir televizijos žvaigždes, mokslininkus ir kt. Kitas parodos skyrius rodė lietuviškos kilmės

Paviljonų statybos grupė mugėje. Iš d. į kairę: St. Milašius, R. Binderienė, V. Janušonis, vyr. meistras Špokas, R. Narušienė, Juozas Milašius, Kubiliūtė, neatpažintas ir Narušaitė

The Pavilion's construction crew at the fair. From right to l.: St. Milašius, R. Binderienė, V. Janušonis, chief craftsman Špokas, R. Narušienė, J. Milašius, Kubiliūtė, unrecognized member, and Narušaitė

(Keraminienės, Rockford, IL), vitrinos sienos papuoštos plačiomis juostomis (Violetos Špokaitės, Crystal Lake, IL), lango priešakyje tautiniais rūbais papuoštos vaiko didumo lėlės (Stasio ir Giedros Milašių, Lake Geneva, WI).

Trečia paroda pasirūpino Algimantas Kežys (Stickney, IL), išdėstęs virš 40-ties didelių nuotraukų iš savo albumo "Lithuania Through the Wall". Ši paroda vyko Milwaukee miesto finansiniame rajone, kuriame visą laiką vyksta didelis žmonių judėjimas.

Be komentary...

(atkelta iš 4 psl.)

leidinių kovingumą. Nemažai daliai respublikinių laikraščių ir žurnalų **dar trūksta** to, kuo patraukia skaitytoją centrinė spauda t. y. **problemiškumo ir žurnalistinio išradinumo, pilietinės drąsos ir atkaklumo siekiant užsibrėžtojo tikslo**. Reikia gerinti leidinius **nesivaikant sensacingu**, nepakankamai pagrįstų publikacijų, kartais žeminančių žmogaus orumą.

LKP Centro Komiteto propagandos ir agitacijos skyrius turi pagerinti vadovavimą respublikos spaudos, nepriklausomai nuo jos

žmonių įtaką Amerikos istorijoje: dr. Kuršių XVII-me šimtmečiuje, kitus lietuvius pasireiškusius revoliucijos karo ir 1812 m. civilinio karo metais ir dabartiniais laikais. Buvo stengtasi parodyti amerikiečiams, kad lietuviai buvo svarbūs JAV istorijoje savo įnašu, nemažai prisideda ir dabar. Medžiagą parūpino Balzeko Liet. Kultūros muziejaus direktorius V. Ramonas ir Jaunimo Centro direktorius dr. Račkauskas ir A. Kežys.

Vytautas Janušonis

žinybinio pavaldumo, darbui. Reikia padidinti spaudos efektyvumą, kaip to reikalauja persitvarkymo uždaviniai.

Jūs, gerbiami draugai, dirbdami savo darbą, darote teigiamą įtaką viešajai nuomonei, — pasakė baigdamas draugas R. Songaila. — Respublikos vadovybė visada palaikė ir palaikys jūsų reikšmingą kūrybinę ir visuomeninę veiklą, kuria siekiama spartinti socialinę, ekonominę ir dvasinę pažangą, **stiprinti socializmo pozicijas**.

Susitikime dalyvavo **LKP CK sekretorius L. Šepetys**, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Česnavičius, LKP CK skyrių vedėjai Č. Šlyžius ir J. Palekis.

ELTA

Ties žalčio

(atkelta iš 9 psl.)

era. Atkunta viltis ir emociniai dar trapias pasitikėjimo polėkiai. Ir staigus pasveikinimas naujai žemei, naujai emocijai, naujam dangui:

Šventoji Pirčiupių Motina,
Ateik į Vilnių,
Krauju patepk Katedros duris,
Užkopk Gedimino kalnan
Ir žiūrėk į miestą
Mūsų akimis. (psl. 83)

Tai išvestinė iš Žalčio motyvų. Tai modernių sąvokų superliatyvas — knygos temų viršūnė. Žalčio tema, perkelta į Vilties mistiką, valdo savo pozicijas Žemės mistikoje.

"Krikšto vanduo joninių naktį" yra knyga, kurioje poetinė medžiaga ir formos meistriškumas lygiomis galynėjasi dėl primato kalbėti apie tautos negandų tragiką.

Knygoje žėri 88 eilėraščiai. Turinio padalas apkaupia aštuoni lietuvių liaudies skulptūrų pavyzdžiai. Tai dail. Vytauto O. Virkau atranka. Ši labai originali leidinio apdaila dvelkia kūrybine jėga ir sandara su tekstu.

Kazys Bradūnas
Krikšto vanduo joninių naktį
94 puslapiai
Ateities Fondo leidinys
1987
Kaina 8 dol.

Kaune paminėta prof. Dovydaičio mirties sukaktis

1987 m. lapkričio 5 d. Kaune, Karmelito bažnyčioje, buvo iškilmingai paminėtas profesorius Dovydaičio 45-ųjų mirties metinių jubiliejus, apie kurį pranešė jo dalyviai. Dalyvavo daug jaunimo, vaikai deklamavo, pasakyta jautrus pamokslas.

Po minėjimo privačiame ratelyje savo prisiminimais apie velionį pasidalino su juo kalbėjęs lietuvis. Jis pasakojo kaip 1941 m. labai karštą dieną, juos sugrūdo į gyvulinį vagoną. Vagonas buvo sklidinai prigrūstas žmonių, kurie stovėjo ant gyvulinio mėšlo ir duso, nes nebuvo jokios ventiliacijos, nei langelio, išskyrus mažą plyšėlį, prie kurio iš eilės eidavo kvėpuoti. Dovydaitis atsisakė ten eiti, kad kiti galėtų dažniau atsikvėpti.

Sibiro taigoje, Dovydaitis buvo kaliniams stiprintojas ir ramintojas. Kai vienintelis ten kalinamas kunigas buvo iškeltas, jis paliko Dovydaičiui Eucharistiją, kurią jis nešiojo prie savo širdies ir dalindavo draugams. Sukniubęs miške, bado ir šalčio pakirstas, prašė: "Pasakykite lietuviams, kad nors mano kūnas liks Sibiro taigoje, aš savo dvasia ir kūnu būsiu su jumis; kad Lietuvą visad nešiojau širdyje ir niekad nebuvau nuo jos atsiskyręs".

Kaliniai vienas po kito nuo mirštančiojo širdies paėmė Švenčiausiąją. (ELTA)

voratinkliai

Ar ilgai galima istoriją klastoti, melu grįsti savo poziciją, kaip tai buvo daroma pokario Lietuvos „tarybinėje“ spaudoje? Paskutiniu metu įvykiai ir nuotaikos, gausiai pasipylė spaudos puslapiuose jautresnių asmenų pasisakymai dėl „persitvarkymo“ rodo, kad ne, — kad teisybė, kaip ji bebūtų slepiama, niekinama, aprašoma suktais, sufabrikuotais „argumentais“, išeina į paviršių ir, nori — nenori, reikia imtis naujų priemonių, naujų metodų, savo silpnėjančiai pozicijai sutvirtinti. Vieno autoriaus užmoju, pavyzdžiui, šių metų „Kultūros barų“ nr. 1, bandoma, neva, „objektyviai“ pažvelgti į Lietuvos respublikos pradžią, 1918 metų Vasario 16-tosios aktą. Iki šių metų ši data buvo griežtas tabu. Dabar „atvirumo“ (glasnost) vėjams papūtus sovietų Rusijoje, atrodo, atviriau bandoma pasisakyti ir okupuotoje Lietuvoje. Tačiau nemanykime, kad autorius ieškotų teisybės, kad norėtų atskleisti ir parašyti tikruosius faktus. Štai jo paties žodžiai: „kad matytume sudėtingą, neretai prieštaringą, istorinį procesą, jo dialektiką, kad iš jo **„klasinių pozicijų“** (mūsų *pabr.*) vertintume ne tik tai, kas mums „naudinga“ krašto istorijoje, bet ir labai sudėtingus arba, žiūrint iš dogmatiškų pozicijų, „nenaudingus“ ar „nepaaiškinamus“ reiškinius (rašau tai su kabutėmis, nes **marksistinėje metodologijoje** (*vėl mūsų pabr.*) tokių dalykų negali būti — ji universaliai gali duoti atsakymą į patį sunkiausią klausimą)“. Matote? Marksistinė metodologija gali balta įrodyti, kad juoda, o juoda, kad balta. Jo (Alfonso Eidinto) rašinys „Kultūros baruose“ užvardintas „Istorikai apie Lietuvos buržuazinio valstybingumo pradžią“, o „Gimtajam krašte“ (nr. 6) „Kur dingo istoriniai dokumentai?“ (Nesą keletos Liet. Tarybos protokolų nuo 1918. I iki tų pačių metų III. Dėl tų protokolų stygio jam nelengva įrodyti tarybos narių „pro-vokišką kursą“).

Vietinis autorius pakalba ir visai žmoniškai, sakytume lietuviškai: „Tai, kad lietuvių buržuazija (*gal tauta! mūsų past.*) siekė Lietuvos valstybės sukūrimo nebuvo jokia anormalija — prie to, kaip rodo naujausi tyrinėjimai vedė pats lietuvių nacionalinis išsivadavimo judėjimas...). Kad tai ne jo paties išmislas už kurį galėtų gauti pylos iš partijos biurokratų, jis cituoja partijos autoritetą — Lenina, kurio žodžiai šventi, — „Visam civilizuiotam pasauliui — tipiška, normali kapitalistinis laikotarpis yra nacionalinė valstybė“.

Mini rašinio autorius Lietuvos Tarybos sutiktus sunkumus paskelbti Vasario 16-tosios aktą; cituoja visą tekstą; surašo visų signatarų pavardes; pastebi, kad L. Tarybos narių veikla Vokietija visaip trukdė, prievartavo. Tik nuo 1918 m. liepos mėn. ji (Taryba) supratusi, jog „Vokietija nori padaryti ją paklusniu irankiu Lietuvos aneksijai“. Bet, Vokietijai netrukus pralaimėjus karą, jos užmačios pasibaigusios. Nors 1918 m. kovo 23 d. Vokietijos kancleris ir paskelbė Lietuvos pripažinimą, bet tai, anot Kapsuko buvę tik „skambūs žodžiai“, kurie reikalingi kaizerio valdžiai ir jos bernams tiktai

žmonėms akis dūmti“. Gi V. Kapsuko tvirtinama: „Apie jokią tikrą laisvę ir nepriklausomą Lietuvą nė kalbos negali būti“.

Gali ar negali, o buvo.

Ir Lietuva kūrėsi, steigė savo kariuomenę, savo visuomenines ir mokslines institucijas, dėjo pamatus jaunai respublikai, nors ramybės neturėjo, savo žemes turėjo atsiimti (iš bolševikų), savo sienas apginti nuo besitraukiančių Maskvos uzurpatorių. 1918 m. gruodžio 16 d. buvo paskelbta „Lietuvos Tarybų respublika“, kurią palaimino Leninas ir kurią pripažino Tarybų Rusija. Ar tai turėjo būti toji Kapsuko išsvajota „tikrai laisva ir nepriklausoma Lietuva“? Atsakymo, rodos, nė nereikia. Bet Lietuvos liaudis, kaimo ir miesto žmonės, tokios komisarų Lietuvos nenorėjo, nepripažino, jai iki gyvo kaulo buvo pakakę caristinės Rusijos malonių, juo labiau ji nenorėjo tapti rusiško proletariato verge. (Kovos dėl Lietuvos žemių išlaisvinimo iš bolševikų, liudijamos dalyvių atsiminimuose; nemažai tų kovos dalyvių dar yra Lietuvoje ir išeivijoje ir jų žinomų faktų negali paneigti jokie „marksistinės dialektikos“ išpažinėjai).

Kaip rašoma „Lietuvos TSR istorijoje“ (1958), „Tarybų Rusijos vyriausybė, didysis Leninas labai rūpinosi lietuvių tautos laisvės gynimu ir teikė Lietuvai visokeriopą pagalbą“. (308 psl.) Kai iš to niekas neišėjo, buvo prieita išvados: lietuvių komunistinė ir Baltarusijos „vyriausybės“ turi susiliet į vieną. Taip ir padarė. Per tą didelį Lietuvos „laisvės“ rūpestį ir gynimą „darbininkų, valstiečių ir raudonarmiečių tarybų atstovai nutarė įvykdyti Tarybų Lietuvos ir Tarybų Baltarusijos Respublikų (!) susijungimą...“

To paties A. Eidinto žodžiais, cituojant Angarietį: „Buržuazinė Lietuva susikūrė tik... ant griuvėsių Sovietų Lietuvos“. Visiška teisybė, Dar gražiau skambėtų posakis, kad Lietuva iškilo iš kaizerinės vokiečių bei caristinės imperialistinės Rusijos griuvėsių, savanorių ir pirmųjų karių aukomis, iškovojo laisvę nuo komunistinės diktatūros vadeivų ir jiems pasidavusių jų tarnų, Lietuvos išgamų.

„Neradusi pakankamai sau didžiųjų valstybių pritarimo ir karu nepajėgusi užvaldyti trijų Pabaltijo valstybių“, — kaip rašo dr. A. Rukša savo knygoje „Kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės“, Sovietų Rusija nuo 1919 m. rugp. 11 d. ėmė siūlyti Pabaltijo valstybėms taikos derybas. Pirmieji siūlymu pasinaudojo estai... Lietuviai tik 1920 m. gegužės mėn. tepradėjo vesti taikos derybas su bolševikine Rusija (431 psl.)

„Lietuvos delegacija, daugiausia P. Klimo ir Simano Rozenbaumo pastangomis, išsiterėjo tokias sienas, kurios atitiko to meto lietuvių etnografinės Lietuvos siekius. Maskvos sutartimi Sovietų Rusija atsisakė nuo visų Rusijos

suvereninių teisių į Lietuvą ir pripažino Lietuvai Vilnių“ (431 psl.)

P. Klimas, Vasario 16 Akto signataras, savo atsiminimų knygoje (253 psl.), skyriuje „Leninas likviduoja konfliktą“ rašo, kad vos tik delegacijai atvykus į Maskvą „prisistatė Kremliaus pasiuntinys, atnešęs voką su tokiu Lenino ranka rašytu pasveikinimu, kuris formulavo mūsų susitikimo pagrindą ir prasmę: tai buvo būsimos sutarties pirmasis punktas, kurs dabar turėjo būti amžinas ir visa sprendžiantis. Mes nepakeitėme nė vieno jo kablelio ir nediskutavome per visas derybas. Priešingai, mes juo visuose straipsniuose rėmėmės ir visada juo vadovavomės. Jis taip skambėjo: „Remdamiesi Rusijos federatyvinės socialistinės tarybinės respublikos paskelbtąja tautų teise laisvai apsispręsti ligi joms visiškai atsiskiriant nuo valstybės, kurios sudėtyje jos yra, Rusija be jokių užpakalinių (rankraštyje buvo pasakyta „bez vsiakich zadnich myslei“) pripažįsta Lietuvos valstybės savarankiškumą ir nepriklausomybę su visomis iš tokio pripažinimo einančiomis juridinėmis pasėkomis ir gera valia (po dobrei vole), taip pat **visiems amžiams** (na viečnyje vremena) atsisako nuo visų teisių į lietuvių tautą ir jos teritoriją!“ Dar buvo pridėta pastraipa: „Kad Lietuva, priklausiusi Rusijai, tas faktas nebeuždeda lietuvių tautai ir jos teritorijai jokių prievolių Rusijos atžvilgiu“. (Pilnos sutarties tekstas yra Maskvos archyvuose, o 1930 m. buvo išspausdintas ir Lietuvoje Pr. Dailidės redaguotame leidinyje „Lietuvos sutartys su svetimomis valstybėmis“, (30-52 psl.).

Pastarojo pasaulinio karo eigoje Stalinas su Hitleriu Molotovo-Ribentropo sutartimi Lietuvą vėl pasidalino, atiduodami ją Sovietų Rusijai ir paniekino „didžiojo Lenino“ valią „visiems amžiams atsisakius“ pretenzijų į Lietuvą.

Šiandien sovietų vadui Gorbačioviui vėl grįžtant prie Lenino tiesų išpažinimo, gal būtų pravartu ir „tarybinės“ Lietuvos istorikams ir „atvirumo“ bei „perestroikos“ pritarėjams kelti ir kalbėti apie grįžimą prie Lenino „tautų teisių“ apsisprendimo, o ne šnekėti stalininėmis dogmatinėmis kategorijomis ar „marksistinėmis metodologijomis“ sapalioti, kad sovietinė smurto valdžia yra tikroji Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė. Lengva pakalbėti apie vieną ar kitą medžio išsaugojimą, seno pastato restauravimą, gatvės vardo pakeitimą, kolūkio pirmininko savavaliavimą, bet sunku išsipainioti iš marksistinės dialektikos voratinklio, apraizgiusio ne tik „tarybinio“ žmogaus kūną, bet ir jo lietuvišką sąžinę.

A. Šv.

NAUJOS KNYGOS

„Beržas už lango“ — Dalilos Mackialienės. Romanas, 324 pusl. Kaina 10 dol. Išleido „Nida“ Londone.

Juozo Keliuočio „Dangus nusidažo raudonai“ — pirmosios tremties memuarai: Laisvę praradus“. Išleido „Į Laisvę“ fondas, Čikagoje. 360 pusl., kaina 12 dol.

Su komenterais.

Vai pučia, pučia miglas...

Sovietai, nežiūrint jų taip garsinamų „perestroikų“, vis dar meluoja per akis, pučia miglas... ir nori, kad pasaulis jais tikėtų. Dėja, praėjo tie laikai, kada pasaulis sovietų pareiškimus priėmė už gryną pinigą.

Neseniai *New York Times* redaktorius A. M. Rosenthal parašė straipsnį apie „užmirštuosius“ politinius kalinius, kurių yra gana daug. Vien tik vienoje griežto režimo stovykloje Permės apylinkje, Urale, yra jų apie 20. Jie atskirti ne vien tik nuo savųjų, bet ir nuo viso pasaulio; visų pamiršti. Įvairių tautybių kalinių tarpe yra ir Balys Gajauskas.

Kad straipsnis pataikė sovietams į pačią jautriausią vietą, įrodo labai skubus tam straipsniui atsakymas net iš paties griežto režimo stovyklų „viešpaties ir valdovo“ Ivan Rachmanin. Pagal jo laišką tokių stovyklų sovietijoje **NĖRA!**

Pagal Rachmaniną išeitų, kad Sadūnaitė, Terleckis, Gajauskas, savo noru važinėjo po „kurortus“ sveikatai pataisyt... pasikvietę KGB agentus palydovais... Esą pas juos kalinami tik kriminalai... tarp jų ir „kriminalistas“ Gajauskas!..

Aiškina ir puikias gyvenimo sąlygas stovyklose: esą dirba lengvus darbus ir tik 8 valandas į dieną... pagal R. laišką išeitų — kasti sušalusią žemę, kirsti medžius ir vietoj arklių naudoti žmones medžių pervežimui nėra darbas, bet nauja sporto šaka, labai populiari Sibire...

Pagal R. maistas puikus — 2,580 kalorijų į dieną, pakviesti pasikalbėjimui kaliniai maistu nesiskundė...

Visų pirma, Rachmaninas kalbėdamas apie **kalorijas**, parodė kad neturi supratimo „kas tai per gyvulys“, — kad reikia 1000 kal. vienam litrai vandens pakelti iki 100 laips. C. Taigi jei iš tų 2,580 kalorijų atimsi dažnai duodamą „kipitoką“ (verdantį vandenį) tai kiek gi tų kalorijų liks **maistui?**

Esą kaliniai komisijai nesiskundė maisto kokybe...

Jis sumaišė sovietiško režimo kalinius su Amerikos kaliniais, kurie dėl neužtenkamai gero televizijos aparato kelia riaušes... Sovietų Sąjungoj net ir kūdikiai žino, kad viešai atidaryti burną galima tik žiovaujant...

Amerikos spauda, kad ir gerokai palinkusi į kairę, po Rosenthalio straipsnio dabar praregėjo (šiek tiek) ir rašo, kad ką TASS sako nebūtinai yra teisybė. *L. A. Times* 1987 m. gruodžio pabaigoje patalpino straipsnį „TASS rašo, kad Maskva įsakė sustabdyti psichiatrinį ligoninių piktnaudojimą“. Esą, sovietai, spaudžiami įvairių kraštų ir vietinių gyventojų apkaltinimų, kad jų valdomuose kraštuose, psichiatrinės ligoninės yra naudojamos ne protiniams ligoniams gydyti, bet politiniams kaliniams bausti, paskelbė, kad Vyriausias

Sovietų Tarybų Prezidiumas išleido naują parėdymą, kuriuo nustatomos naujos taisyklės psichiatrinėms ligoninėms.

Pagal naują parėdymą, nelegaliai uždaryti į psichiatrines ligonines, jų artimieji arba igaliojiniai, turi teisę protestuoti, duoti gydytoją ar net ligoninę į teismą, netgi bus paskirtas advokatas jų teisėms ginti... Taip pat, pagal naują parėdymą, bus baudžiami tie, kurie protiniai sveiką žmogų uždarys į ligoninę. Tas primigtynai taikoma ligoninių vyriausiems daktarams, kurie **nėra KGB ar policijos jurisdikcijoje...**

Atrodo, kad sovietai visus šiuos naujus parėdymus „iškepė“ ant greitųjų, norėdami vėl grįžti į Pasaulinę Psichiatrijos Sąjungą, iš kurios jie išstojo 1982, per plauką išvenge oficialaus išmetimo iš sąjungos.

Vakarai laukia kada seniai paskelbtas parėdymas bus vykdomas...

Amnesty International (Tarptautinė Amnestijos Sąjunga) Žmogaus teisių gynimo organizacija, esanti Londone, pranešė, kad jau virš 100 disidentų buvo patalpinti į psichiatrines ligonines, tik per metus. 200 politinių kalinių buvo išleista praeitais metais, bet, patikimi šaltiniai praneša, kad jų dar daug yra ligoninėse.

Praeitų metų pabaigoje, jau po Vyriausio Tarybų Prezidiumo paskelbto parėdymo, Serafim Yevsukov, buvęs Aerofloto lėktuvų linijos žvalgas (navigator) buvo įmestas į beprotnamį ir chemikalais svaiginamas, tuojau po to, kai jis išdrįso demonstruoti reikalaujamas leidimo išvažiuoti iš Sovietų Rusijos.

Praeitų metų vasario mėn. garsus sovietų psichiatrijos daktaras Anatoly Koryagin, buvo išleistas iš priverčiamo darbo stovyklos į kurią pateko už „Sovietų Rusijos šmeižimą“... ir jam duotas leidimas emigruoti... Tik čia ruskeliai neapsižiūrėjo — dr. A. Koryagin, ilgą laiką dirbęs psichiatrinėse ligoninėse, turi daug dokumentų, įrodančių, kad sovietai naudoja psichiatrines ligonines disidentams bausti — ne nervų ligomis sergantiems gydyti...

Laisvasis pasaulis laukė, kada TASS paskelbtas įsakymas bus pradėtas vykdyti — politiniai kaliniai nebus uždaromi į beprotnamius. Ir... sulaukė įrodymo, kad sovietų žodžiu, ar pasirašytomis sutartimis negalima pasitikėti — jos nevertos netgi to popieriaus ant kurio sutartis pasirašyta. (Jei sovietai neturėtų minkšto popieriaus trūkumo ir ant jo pasirašytų sutartis, gal...)

Prieš keletą savaičių, gauta žinių iš labai patikimų šaltinių, kad Lev Ubozhko, už politinius nusikaltimus, įkalbėjęs 17 metų, buvo sugrąžintas į psichiatrinę ligoninę, esančią Urale. Ligoninėn apsilankęs brolis rado Levą beveik išprotėjusį nuo dideliais kiekiais jam duodamų chemikalų.

Taigi visi sovietų oficialūs pareiškimai, ir Rachmanino laiškas, pabrėžiantis, kad sovietijoje nėra baudžiamų stovyklų politiniams kaliniams, tik „kriminalistams“ kaip B. Gajauskas... ir net tokiose stovyklose maistas geras, darbas lengvas, greičiausiai buvo parašyti „**KUNTAPLIO**“ laikraščio, **balandžio 1 d. numeriui** ir tik per klaidą pasiųsti *N. Y. Times*

V. Šv.

Dabar gera proga, geras laikas...

„Jūs — mūsų geriausiaji ir tvirčiausiaji spēka — išbėgote Amerikon, bent iš ten atsiliėpkite, reikalaukite liuosybės, palengvinimų, rašykite su daugybe parašų! Čia visi prislėgti, bijo išsižioti, ant galo ir užginta minėti teisybę! O iš ten galite atvirai išmetinėti valdžios šunybes, kankinimus nekaltų žmonių... Dabar gera proga, geras laikas, rašykite, pasirodykite spēka galinti kas valanda stoti ir ginti savo tiesas, Jums bepingu, netaiko į jus karabinas ar durtuvas už kiekvieną išsižiojimą. Pas mus bėda: užžioti dantys, užsmaugtos gerklės, o drąsiems — net kartuvės pastatytos...“

Kas ir kada taip rašė laiške iš Lietuvos į Ameriką? Pernai? Prieš dešimt metų? Jūsų giminaitis ar mokslo, jaunystės draugas?

Taip rašė rašytoja Žemaitė anais caro vergijos laikais. Istorija kartojasi. Dabar gera proga, geras laikas pasinaudojant „atvirumu“ ir „persitvarkymu“ daryti ko Žemaitės žodžiais prašo šių dienų rusų okupacijoje gyvenantis lietuvis, tavo giminė, tavo buvęs jaunystės draugas, tavo, kad ir nepažįstamas, kraujo brolis ir sesuo.

AŠ IR TU

Edis Punkris

NAUJA VILNIAUS RECORDS PLOKŠTELĖ (ir kasetė)

„Aš ir Tu“, nauja plokštelė patenkins jaunos ir senus. Edis Punkris dainuoja jo paties parašytus žodžius ir sukūręs muziką. Kiekviena daina apsvaisto jauno lietuvių gyvenimo kelią.

Edis Punkris gimęs Rochester, NY, gyvenęs Čikagoje, dabar sukūręs šeimą Toronte ir yra aktyvus lietuvių grupėse.

Plokštelę galima užsisakyti šiuo adresu: **5400 Louis-Badillac, Carignan, Quebec, Canada, J3L 4A7; tel.: 514-658-0453.**

Kaina 12 dol. US. Kaip ir visada, plokštelės bus atsiųstos pirmos eilės paštu. Kioskai, radijo stotys ir laikraščių administracijos pagal užsakytų plokštelių skaičių gauna skirtingą nuolaidą.

Užsisakant nuo 1 iki 9, — 15 procentų; nuo 10 iki 19, — 20 proc.; 20 ar daugiau — 25 proc.

Nauji žodynai

Gavome „Draugo“ išleistus didesnio formato žodynus: **Lietuvių—Anglų k.** žodynas 18 dol. **Anglų—Lietuvių k.** žodynas 18 dol.

Užsakant paštu pridėdama persiuntimui po 1.50 dol.

Lietuvių Dienos, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029, tel.: (213) 664-2919.

PRISIŪSTA PAMINĖTI

Dr. Kazio Šidlausko „**Svarstybos visuomeniniais ir teisiniais klausimais**“, 216 psl., kaina 6 dol.

Išleido Leono XIII Fondas, Čikagoje.

GOD AND THE GOLITSYNS

© by Albert Cizauskas

The first priest ordained in the United States, who received all his orders and training here, was descended from one of Lithuania's mightiest rulers, Grand Duke Gediminas. Truth, they say, is stranger than fiction, and seldom was this more evident than in the life of Father Dmitri Augustine Golitsyn. Born into a princely family, he renounced the pomp and glitter of court life to become a pioneer missionary to the settlers in the wilderness of western Pennsylvania.

How all this came about is a fascinating story that would make an exciting TV mini-series, dealing as it does with some of the mightiest personalities of Russian history. But first arises the question of how the Golitsyns became one of the great aristocratic families of old Russia. Historical events tell us that the Golitsyn branch of the prolific Gediminas dynasty married into the Russian nobility and became strong supporters of the Duchy of Moscow, rising to prominence along with the state they were serving.

For over a hundred years, four Golitsyns, two of them brothers, reached the very summit of power in a turbulent period when Russia was emerging from semi-barbarism and expanding rapidly. Through it all, the Golitsyns strode like giants, amassing enormous wealth and prestige, but, more often than not, meeting a tragic end. Although the family never again attained the dominant role it had played under the four Golitsyns, it continued to distinguish itself in serving the Czarist regime well and faithfully until the Communist Revolution of 1917.

The Great Golitsyns

An amusing anecdote about the origins of the family, probably more fiction than fact, is that, a long time ago, in ancient Lithuania, lived one Mikhail Ivanovitch Bulgark, a famous fighter. He was surnamed "Goliza," signifying a leather glove or gauntlet made from the skin of an animal. This redoubtable warrior is said to have covered his mighty hand with it, dealing mortal blows to his enemies, and such was his fame, that the term came to be applied to all his descendants. The Golitsyns in time became renowned for their fidelity to Moscow's rulers, who rewarded them with high offices of state. The family's princely rank, however, stemmed from its relationship to Gediminas, whose descendants were accorded that exalted position not only in Lithuania, but also in Russia.

A look through the Centuries... Lithuanian Capital Vilnius founded by Grand Duke Gediminas

Žvilgsnis į praeitį... Lietuvos sostinę Vilnių, įkurtą DLK Gedimino

Vasily Vasilievich Golitsyn was born in 1643, the same year when, at the other end of the European continent, Louis XIV, the "Sun King," began his long and illustrious reign. Vasily was unusually well-educated for the times, Western-oriented, and a lover of the arts. These attributes made him stand out among the Russian nobility, which, on the whole was narrow-minded and poorly-educated. He was also reputed to be especially attractive to the opposite sex, which helped account for his good fortune as well as for his subsequent downfall.

In the tangled history of the age, when Peter the Great was still a minor, his older half-sister,

Sophia, violently seized the regency from Peter's mother. Sophia was intelligent, competent and intensely ambitious, but was thwarted from becoming a consecrated sovereign because the Russians were not yet ready to accept a woman on the throne. When Sophia saw Vasily, she became infatuated with him, and, like her male predecessors when they saw a desirable female, appropriated him for herself, despite the fact that Vasily was married and had a family of his own. Vasily, for his part, did not seem to object to the situation, and even turned it to his advantage. He became co-ruler with Sophia.

Prince Vasily had a broad vision for modernizing Russia's lethargic and backward society, a sort of early version of "perestroika." He spoke of restructuring the moribund Russian army, establishing cultural and political links with the West, permitting freedom of worship, and emancipating the serfs. These were lofty goals which even Peter the Great, with all his tremendous will-power and energy, was able to accomplish only in part over a period of 36 years.

Unfortunately for Sophia and Vasily, their joint rule lasted only seven years. Their one great success lay in the realm of foreign affairs. Vasily Golitsyn, by pushing a hard bargain with the Polish-Lithuanian Commonwealth, managed to obtain for Russia permanent sovereignty

Vasily Golitsyn
Vosylius Golitsinas

over the city of Kiev, capital of the Ukraine. The Poles and Lithuanians, under John Sobieski, were desperately seeking military assistance from the Russians to contain the Ottoman Turks who were ravaging central Europe. The historic concession of Kiev assured Russia's dominance over the Ukraine, a rich, agricultural land, with important political and religious implications for the future.

Ironically, Golitsyn's diplomatic success became his doom. In honoring Russia's pledge, Sophia appointed her lover to command the Russian expedition against the Turks. Vasily, an accomplished statesman and courtier, was no soldier. He failed miserably in two campaigns, with heavy loss of life, yet both times Sophia showered him with extravagant riches and honors. This senseless behavior, and the suffering the military reverses occasioned, aroused widespread discontent, giving Sophia's enemies an unexpected opening.

Sophia's second blunder was to underestimate Peter and his support among the boyars, Russia's nobility. Peter's majority at 17, when Sophia showed no signs of relinquishing her rule as tradition would require, coincided with Golitsyn's second failure against

Peter's half-sister Sophia, Regent of Russia
Rusijos caro Petro sesuo Sofija

the Turks. Peter and his allies, chief among whom was Boris Golitsyn, Vasily's close relation, now saw their chance. With consummate skill and daring, they outmaneuvered Sophia in a prolonged war of nerves.

Prince Vasily, though urged to the contrary by his cousin Boris and other boyars, stood by Sophia to the bitter end. With Peter's triumph, Vasily was to be executed, but owing to Boris's supplications, Vasily's life was spared. The unfortunate Golitsyn, however, was stripped of his great wealth and banished to the Arctic where he led a wretched existence for 25 years. Sophia was sent to a nunnery, the customary Russian expedient for getting rid of a troublesome woman. There she languished for 15 years, an ironic end for one who had done away with the traditional isolation of Russia's royal women and had cleared the way for them to be crowned rulers in their own right. The first woman to be so honored was Catherine I, the Lithuanian wife of Sophia's mortal enemy, Peter.

Boris Golitsyn also earned great honors, wealth, and prestige, but did not quite attain the exalted position Vasily did. Boris was one of the earliest companions and advisers to the young Peter when the latter was still a minor under the dominion of his half-sister, Sophia. It was Boris who spearheaded Peter's campaign to reclaim royal power and shared in every respect the fruits of Peter's triumph. One of the marks of Peter's favor was his appointment of Boris to a triumvirate to rule Russia during Peter's legendary visit to Western Europe which lasted 18 months.

Like his cousin, Boris was highly educated, spoke Latin fluently, frequented the society of scholars and provided his children with a liberal

European training. In all this, Boris found a keen supporter in Peter who was determined to break the xenophobic mold of old Russia, which had repressed its energies for so many centuries.

For all his good points, Boris had one major failing: he was a habitual drunkard, and this vice finally did him in. Peter himself was a prodigious drinker, but was able to "hold his liquor." With age, however, Boris's weakness affected his performance. Peter's confidence in him declined, and he was eventually dismissed from his high offices. Boris decided to make his peace with God by entering a monastery and died one year later.

Dmitri Golitsyn was the third member of the family to scale the heights of power, only to lose all in disgrace at the end. Younger than Boris and Vasily, he had earned his spurs as a successful commander in Peter's wars against Charles XII of Sweden. As a reward, he was appointed to Peter's Council of Ministers, a new body of government created by Peter, in emulation of the West, to help administer his vast empire. Dmitri, however, became entangled in the murky politics of the court and Peter dismissed him, depriving him of all his power and privileges.

Dmitri re-entered the dangerous game of Russian politics during the short reign of Peter's grandson, becoming the most influential statesman in the empire. Like his cousins, Vasily and Boris, he was an enlightened humanist but he was also much more than this, a liberal philosopher who advocated a constitutional monarchy responsible to the Council of Ministers. In Russia, where the Czar reigned as an absolute monarch, this was a revolutionary way of thinking and was even well ahead of its time in most of western Europe.

Dmitri almost brought it off. In an age and country where violence and hypocrisy were commonplace, Dmitri imprudently trusted the pledged word of Peter's niece, Anne of Courland (today's Latvia), to accept a written constitution under which her royal power would be subordinated to her minister in return for the support of Dmitri and his followers to place her on the throne. Once there, Anne repudiated her promise, relying on the Russian people's almost superstitious veneration of autocracy as personified in the sovereign. Eventually, she had Dmitri arrested on a flimsy pretext, sentenced to death, and then, like a cat playing with a mouse, had his sentence reduced to life imprisonment. No matter Dmitri died after only three months of confinement. Thus, the Czarist government in the early 18th century nearly took the first step toward becoming a democracy as the result of a bold and forward-looking initiative by descendant of Gediminas but by a hair's breath failed to do so.

The fate of **Michael**, a brother of the exiled Vasily, was considerably different. Michael's business was war, not politics, which he waged with a skill and ferocity that won him much acclaim and unwavering support from Peter the Great, himself an accomplished warrior.

During the bloody invasion of Russia by Charles XII of Sweden, Michael distinguished

himself by leading the first attack ever by Russian infantry. This unexpected action signalled the maturity of Peter's reorganized army and stunned the invading Swedes who had been accustomed to seeing only the backs of the Russians. An exuberant Peter decorated Michael with the coveted order of St. Andrew for his achievement.

The Swedish war dragged on for several years with Michael conducting himself

Gediminas, Grand Duke of Lithuania
DLK Gediminas

throughout with singular distinction. He did the same during Peter's struggles with the marauding Turks. Peter heaped many honors on Michael, including the governorship of Finland, where his admirable qualities are said to have earned him the gratitude of the Finnish people whom he had subdued during the wars against Sweden.

The Golitsyn family continued to serve the Czarist regime until the latter's downfall. The last mention of a prominent Golitsyn occurs at the very end of the Czarist era, when, in early 1917, a Prince **Nicholas**, as Prime Minister, advised the beleaguered Nicholas II to take immediate steps to show his concern for a population suffering grievously from the hardships of war, cold and hunger. Nicholas, well-intentioned but lacking in judgement, refused the advice. Only five days later, the socialist Kerensky took over the government and deposed the Czar. Seven months later, Lenin, a Communist, pushed Kerensky aside, and brutally assassinated the royal family, ending three centuries of rule by the Romanov dynasty and an in-bred clique of aristocratic families, among them the Golitsyns.

"The Apostle of the Alleghenies"

Historical sources differ about the precise genealogy of the Golitsyn who turned his back upon the splendor and uncertainty of Russian

court life to become an impoverished missionary on America's early frontier. There is evidence, however, which suggests that Father Dmitri might have been a great-nephew of Boris Golitsyn.

At any rate, the future priest was born in 1770 at The Hague, where his father was accredited as Ambassador. In his forties, Golitsyn senior was a bachelor when he happened to meet a young German countess at a fashionable spa, one of those watering places where marriageable ladies went to find husbands, and married ladies to find paramours. The Countess Amelia von Schmettau was then not yet out of her teens. Her fresh beauty, however, enchanted the older man. Despite the disparity in their ages and positions in aristocratic society, he proposed marriage shortly after their first meeting. Needless to say, Amelia's family was delighted with such an auspicious match and the two of them were married, with little loss of time, at the spa, on Amelia's twentieth birthday.

The marriage, however, proved to be a strange one. It lasted, in fact if not in name, barely six years. After the birth of a son, Dmitri, Amelia decided to forego the world of courtly pleasure, and, even more unexpectedly, Prince Golitsyn acquiesced. Dmitri's father visited the family from time to time (there had also been a daughter), but gave over to his wife the full responsibility for rearing the children. Their hasty marriage, their brief life together, and their much longer life apart, punctuated with occasional visits of fairly lengthy duration, would make an intriguing case history for a Freudian psychiatrist.

Amelia desired seclusion to pursue as yet unformulated "studies" and to educate her children away from the moral laxity of European royal society. Her mentor in this was the famous French philosopher, Diderot, who preached a rational and scientific approach to everything, including religion. Amelia gave up the many luxuries which she had enjoyed as the wife of one of Europe's wealthiest men, her silks and jewels, and even shaved off her long flowing hair to don a plain black wig. She left her husband's palace, and took up residence in a simple country house where she posted a sign, "Not at Home." The break with her glamorous past was now complete, except for the incidental visits of her husband, the Prince.

Amelia had gone to the ball, and was disappointed.

The Education of a Prince

In later years, when he was already a missionary, Dmitri recalled many amusing, and some not so amusing, incidents of his unusual upbringing. One of the funniest involved the visit of Catherine II (called Catherine the Great) to the Russian Embassy at The Hague. Dmitri, then four years old, was presented with all due ceremony to the Empress, who is said to have embraced the child affectionately. But poor little Dmitri was so petrified by this strange and august personage that "his new trousers were

overtaken by a peculiar disaster," as his biographer put it delicately.

Dmitri's mother personally undertook his early education. Unfortunately for him, Amelia was undergoing a course of self-education herself, trying to find, in today's jargon, "where she was coming from." In the process, she experimented with various theories then fashionable during the Age of Reason, from atheism to deism, and from laissez-faire to excessive strictness. From being pampered, Dmitri was suddenly thrust into the severest of regimens, forced to sleep alone at night in the dark, and being awakened early in the morning, if necessary with the application of a birch rod, for an immersion in a cold water bath. With all the best intentions in the world, his mother harried and hounded him, exaggerating the smallest fault and berating him constantly. He confessed that, even as a young man, he could hardly clear his throat or blow his nose without being obliged to listen to a long sermon about it. As a result, Dmitri, not surprisingly, showed signs of indecisiveness and timidity.

When he was ten, his mother felt that it was time for more formal training. After some false starts, she was attracted to the educational reforms introduced at Muenster in Catholic Germany. Here, Dmitri was given training befitting his position as a Prince. He studied French, mathematics, and music, and was instructed in riding and fencing. As to religion, Amelia insisted that no attempt be made to convert her son. He had been born into the Russian Orthodox faith, but was being raised with his mother's philosophic theories of the moment. Dmitri's father had no interest in religion and was content so long as his son was trained to assume his rightful place in the Russian aristocracy.

God writes straight in crooked lines, someone once said. Certainly, no one could have foreseen what lay in store for the indecisive young Prince. His mother, after some time, became interested in the Catholic Church, in which she had been baptized. In this, as in other matters, she influenced her children. By the time Dmitri was 17, Amelia and her two children became practicing Catholics. As with everything she took up, Catholicism absorbed her whole attention, but this time, the novelty did not wear off. Amelia became noted as a leader of the German Catholic revival. The elder Golitsyn viewed all this with indifference, regarding the adoption of Catholicism as a temporary aberration which his son would abandon once he ventured into his father's world.

By the time Dmitri was in his early twenties, his father wished to send him to St. Petersburg so that the young Prince might take up the commission in the Imperial Guard which Catherine the Great had bestowed upon him so many years ago when the child had wet his pants. Amelia, however, fearing to expose her Dmitri to the moral corruption of the Russian court, wished to delay the inevitable as long as possible. Somehow she managed to convince her husband to let their son first experience military service in the Austrian army. For various reasons, this became impossible. Amelia, in

desperation, then sought her husband's permission to send Dmitri to America for a visit, using the excuse that Dmitri still needed some time to mature.

The father reluctantly gave his consent, but set a time limit of two years for the visit. He admonished his son to study the language, laws, and customs of the new and thriving Republic, and to become acquainted with its leaders, especially Washington and Jefferson, whom he greatly admired. Amelia, on the other hand, secured Dmitri's introduction to John Carroll of Baltimore, America's first Bishop. The trip was to be taken with an older priest, a friend of the mother's who would act as guide.

But first, a strange accident befell Dmitri at the time of his departure to which the young man ascribed considerable importance. While waiting to board the ship, Dmitri was overwhelmed by the prospect of leaving home and frightened by the roughness of the sea. He suggested that it might be best, after all, to cancel the voyage. Suddenly, Dmitri found himself bobbing up and down in the water. He suspected in later years that it was Amelia who had pushed him in, the last time she was to use force to make him do what mother thought best. In any event, he claimed the surprise dunking marked a change in his character, as if he had been baptized a second time, losing in the harbor waters his youthful weakness. More likely, it was the ocean-wide separation from a dominating mother that matured him.

Surprise Vocation

Dmitri arrived in America in 1792 when he was 22 years old. The first thing he did was to make himself known to the small, but active, Catholic party in Baltimore. He immediately saw that, contrary to what his mother envisaged, Bishop Carroll was as poor as the proverbial church mouse. He was no spiritual lord in the European style, exercising temporal power in the America of that day. The thirteen colonies, in fact, had been conceived by followers of the Age of the Reason, like Jefferson, who tolerated, but did not prescribe, institutionalized religion.

This did not matter to the young Dmitri who soon decided to take up holy orders. Only two months after his arrival, Dmitri wrote home that he intended to become, not only a priest, but also a missionary because of the urgent need of priests to care for the spiritual needs of a rapidly-expanding population, pushing out westwards. He was fully aware of the hardships he would encounter but a new firmness had stifened his hitherto timorous personality.

When Dmitri wrote to Amelia that priests on the American frontier had to travel days through uninhabited wilderness to minister to the needs of the faithful, the mother was beside herself. She had gambled and lost so unexpectedly. Despite her own renunciation of wordly pleasures, she had clung to the notion that her son, a Prince of the Russian empire, would occupy a high position in European society. She was not averse to Dmitri's becoming a priest, but then, she reasoned, he should

do so in Europe where his aristocratic status would earn him high ecclesiastical honors. Besides, she wanted him close to her, where she could continue to be his mother.

Amelia became seriously ill with anxiety and was afraid to reveal to her husband what was happening until it was too late. Dmitri was ordained in March of 1795, the first priest in the United States who had received all his training there. When his father finally heard about Dmitri, he took the news, not with approbation, but with at least a measure of understanding. He realized that the sincerity of his son's vocation lay in his decision to become a missionary in the American wilderness, a hard life and one not conducive to clerical preferment. In fact, he saw what the mother had not seen. He wrote to Amelia that, in Dmitri, "Still waters run deep. I think you mistake his real disposition — he always wants to go against wind and tide."

Amelia, on the other hand, wrote detailed missives to the rector of Dmitri's seminary about her son's real or imagined faults, in the hope that her son would be dismissed and could return to her. The father was nearer the mark than the mother; Dmitri was consumed with so much zeal for his vocation that the rector himself was often obliged to remove the lamp to force the young seminarian to sleep.

An interesting footnote to the above is that Dmitri was actually the second priest to be ordained in the United States, in the sense that a French seminarian, who had already received some of his theological training and minor orders in France, had preceded him. The French priest was one Stephen Badin, who went on to northern Indiana as a missionary, where he purchased land from Indians on which the University of Notre Dame today stands.

Pioneer Missionary

After his ordination, Father Golitsyn, despite his strong wish to serve on the frontier, was assigned as pastor to several German communities in Maryland. The young priest's untested idealism and his high-handed manner of dealing with people who irritated him (a trait probably inherited from his aristocratic forebears) soon convinced Bishop Carroll that Father Golitsyn's wish to be a missionary was the right one.

And so, in 1799, the descendant of Grand Duke Gediminas went out into the virgin wilderness of western Pennsylvania, a land so untamed that it was still occasionally ravaged by Indians. There he founded a small Catholic outpost near the present-day cities of Johnstown and Altoona in Cambria county, purchasing a large tract of land, with money from his mother, which he subdivided on easy terms to attract Catholic settlers. He called the place Loretto after a well-known Marian shrine in Italy.

A log chapel was quickly hewn out of the trees in time for Christmas Eve, 1799. Where just a few months earlier had stood a primeval forest, a prince of this world celebrated, in the waning days of the 18th century, the birth of

a Prince of another world. It was a momentous occasion. Decked with holly and evergreens, and flickering in the light of many candles, the log chapel also witnessed the birth of Catholicism on the Pennsylvania frontier.

Father Golitsyn's missionary career, however, was an up-and-down affair from a material viewpoint. His autocratic tendencies intensified, and in time he became a benevolent despot, willing to sacrifice himself for the spiritual welfare of his flock but also exacting in return unquestioned obedience and the highest moral standards. He experienced several harsh encounters with his parishioners, in some of which his own Bishop gently admonished him. Father Golitsyn's sincerity and personal sanctity, nevertheless, were widely acknowledged. Bishop Carroll himself, while rebuking Golitsyn, understood his "great power for good."

Dmitri's vocation as a missionary in far-off America, however, had serious repercussions for himself and his family. For one thing, the Czar's government disinherited him on religious grounds. Then, relatives sought to take over the family fortune upon the father's death, citing the "apostasy" of the son. The matter languished in Russian courts for many years. Finally, after Amelia's death, Dmitri's sister managed to repossess title to the family estates and had fully intended to share the income therefrom with Dmitri. Ironically, however, the estates were overrun and destroyed during Napoleon's invasion of Russia.

The eager young missionary, like many pioneers, quickly adopted the customs of the frontier with its virtues and some of its warts. For one thing, Dmitri became intoxicated with its optimistic spirit, but lacking the balancing restraint of common sense, speculated in land more than once in the vain hope of sharing in his father's estate. Amelia and her daughter sent him money from time to time, which helped, but did not prevent Dmitri from going heavily into debt, undertaken for the best of reasons, which was to provide cheap land for Catholics. Only after years of dedicated labor did he finally succeed in redeeming his indebtedness and live to see his primitive mission develop into a flourishing Catholic community.

Only Yesterday

Reading Father Golitsyn's strictures on the social customs and issues of his time gives us an intimate look into his shrewd, and at times, shrewish, personality. It also opens a window into early America, making us see that yesterday's past in some respects is still today's present.

On the petty side, the crotchety pastor was quick to criticize his flock when it did not measure up to his standards. For instance, on more than one occasion, he sharply reprimanded the women of his congregation for coming to church "too stylishly" dressed. On another occasion, a young woman requested that the reference to obedience be omitted in a forthcoming marriage ceremony. The conservative priest's response, however, was so

severe that it left the bride-to-be in tears and she abandoned her request.

On the more weighty side, Golitsyn was very sensitive to the beleaguered position of the Catholic Church in a largely Protestant land. He was deeply concerned, for example, about the dangers implicit in the excessive opposition of Protestants to the "Roman" Church. He was also one of the first to perceive the injustice of double taxation imposed on Catholic parents when they sent their children to Catholic schools. Golitsyn was accustomed to the European custom of state support for all duly-accredited schools, including those run by religious denominations.

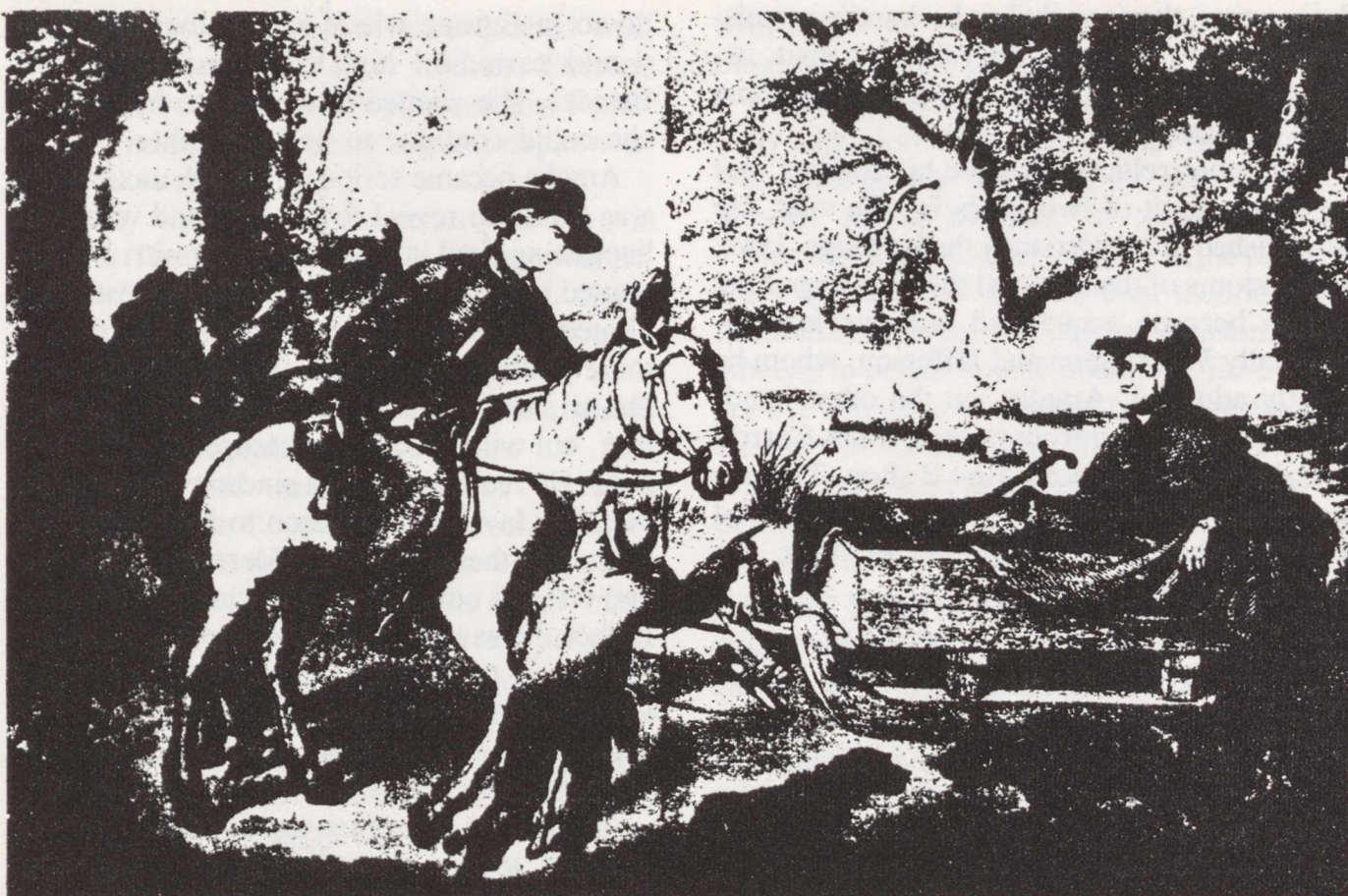
Among his pet peeves was the Protestant-sponsored temperance movement, which was beginning to attract Catholics. Golitsyn's opposition to it was based on highly original grounds. He reasoned that there was no need for Catholics to join the movement, because the Church preached temperance as part of its overall moral code. He therefore saw no need to delegate to a Protestant-led group a discipline which was implicit in the Catholic Church's every-day teaching. Interestingly, Golitsyn predicted that the movement, like others in the young Republic, would "rage through the country like a burning fever; and, when its fury had been spent, everything would again be as it had been." In this, Father Golitsyn proved himself a keen observer of the American penchant for sudden enthusiasms, which, like punctured balloons, soon flutter to the ground. With regard to the temperance movement, however, it took a long time for him to be proved right.

One other observation merits attention. Golitsyn, citing the many employment opportunities in a country as rich as America, concluded that "begging" in such an environment was unjustified. It's more than a little surprising to learn that begging existed on the early American frontier, especially in rural Pennsylvania. Also, one can't help thinking that Golitsyn's views on this sensitive issue are just as valid today when too often begging seems more of a way of life than a necessity.

"Something National and Catholic"

The Lithuanian-Russian aristocrat quickly picked up the English language and even became proficient in it, achieving no little acclaim as philosopher-apologist of the frontier. He enjoyed argumentation, and wrote a number of widely-circulated tracts, upholding the Catholic faith against the know-nothing onslaughts of rural Protestant fundamentalists.

One of his major contributions to the Church in this country was the promulgation of a synthesis of Americanism and Catholicism at a time when Catholics were barely tolerated. Earlier than many of his contemporaries, he envisioned the evolution of a Catholicism which would blend with the new country's political institutions, a Church fully American, in harmony with and supporting the Constitution, but without, in his apt phrase, "overstraining the

First meeting of Father Lemcke and Father Golitsyn (at right)
Kun. Lemckes ir kun. Golitsyno (dešinėj) pirmas susitikimas

one or negating the other." This native brand of apologetic preaching helped clear the way for Roman Catholicism into the mainstream of American society.

Toward the end of his career, Golitsyn was even considered for several episcopal posts, including those at Pittsburg and Cincinnati. It was partly due to his wish to remain with his flock, and partly to a recognition by the American hierarchy that Golitsyn was, at times, impractical, imprudent and over-bearing, that he did not become a Bishop. He did, however, serve as vicar-general for western Pennsylvania, which required a good deal of travel.

Success

Don Quixote was Dmitri Golitsyn's favorite book. The latter also tilted at the windmills of human frailty. Like the good Don, he was an idealist in an imperfect world, but, unlike the Don, the priest achieved a large measure of success in his life's work. The Apostle of the Appalachians, as he came to be called, left behind a thriving Church in what once had been a wilderness. His settlement at Loretto was like the mustard seed from which other missionaries branched out, making this corner of Pennsylvania a Catholic enclave in a Protestant region. At the time of his death, in 1840, there were over 10,000 Catholics in a district where there had been barely a dozen at the time of his arrival. In fact, the rate of growth of the Catholic population in the Loretto region eclipsed by far that of the American population as a whole, which rose from five million at the beginning of the 19th century to 17 million forty years later.

By their fruits you shall know them, according to the Bible. Certainly, Golitsyn's labor bore fruit a hundredfold. In recognition thereof, the Loretto area today boasts of many memorials to his intrepid missionary, including

a state park bearing his name. American Catholics can be justly proud of this American-Russian-German descendant of Gediminas, Prince Dmitri Augustine Golitsyn.

A wag once remarked, "Kick a rock and you'll find a Lithuanian under it." There are few countries, with comparably small populations, whose sons have played such important roles in the history of other nations as Lithuania. The Golitsyns are a good example of this phenomenon. Their story is the story of Czarist Russia, and, as we have seen, the story also of the young American nation facing westward and leaning on religion for its support.

December, 1987

A BOOK FOR EVERYONE

"The Forest of Anykščiai" (Anykščių šilėlis) by Antanas Baranauskas, translated by Nadas Rastenis, introduction by Juozas Tininis, wood-cut illustrations by J. Kurminskas. Soft covers —\$3, hard covers —\$4 plus shipping, (only few left).

Published by:

LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029
tel.: (213) 664-2919

THE BALTIC NATIONS

"The Baltic Nations: Estonia, Latvia, Lithuania, Finland, Poland, the Quest for Regional Integration and Political Liberty," written by Bronis J. Kaslas. 320 pages, hard covers. Price —\$12 (postage \$1.00). Mail checks to "Lithuanian Days" 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029.

We still have a few books left on the Simas Kudirka story, "Day of Shame" by Algis Rukšėnas. 368 pages, illustrated. Reduced price of \$7.

The Flora of Lithuania

by
Aldona Ryan

If you are in close contact with a group of Lithuanians for a period of time, you can easily get the impression that Lithuania is covered with nothing more than birch trees and ruta plants. 'Tis not so, of course.

For its size (26,173 square miles), it has a great variety of growing greenery located in diverse situations ranging from bogs to desert lands.

Altogether, more than 3,200 species of floral life have been found in Lithuania.

Five thousand years ago, 75% of Lithuania was covered by forest lands. Now that number has dwindled to 24%.

Conifers make up 61% of the forest lands. Pine, spruce and juniper tree are the most common.

One fifth of the trees in Lithuania are birch. Other trees commonly found in Lithuania are white alder, black alder, aspen, oak, ash, elm, basswood and hornbeam.

A great deal of Lithuania is covered by meadow lands. Here, broadleaved herbs, tufted grasses and other grasses that favor acidic soil, can be found.

Some of the rivers of Lithuania overflow almost every spring and many types of grasses such as meadow-rue, sage and foxtails grow in these flood plains.

Near the sea and at other saliferous locations salt marsh, bulrush and sea arrow-grass grow in abundance.

Two types of peat bogs exist in Lithuania. The "high peat bogs" are covered with plants such as peat moss, cotton-grass and bog rosemary.

The meadow peat bogs ("low peat bogs") feature sedges, buckbeans, marsh marigolds, birches, willows and other plants.

Aquatic flora include duckweed, yellow pond lily, horsetail, great bulrush and common reed grasses.

The coastal sand dunes contain a few desert species such as sea lymegrass, marram and seabeach sandwort.

Plants are used for different purposes. Trees, such as pine, spruce, aspen, black alder, birches and oaks are cut for lumber.

Blueberry, cowberry and cranberry bushes are sources of food. Also, many types of mushrooms and nuts are harvested in Lithuania.

Medicinal plants include bearberry, alder-buckthorn, linden, foxglove, lily-of-the-valley and buckbean.

Young birches and old farm
Berželiai senoje sodyboje

Around two hundred botanical gardens are maintained in Lithuania, which are remnants of parks of ancient estates.

It has always been a tradition for every family

to grow its own flower garden called a "rue garden". The most popular flowers found in these gardens are ruta, peony, bleeding heart, sweet peas and periwinkles.

GARBĖS PRENUMERATOS

Dr. R. Andries, Media PA
A. Andriušis, Dorchester, MA
B. Apshaga, MD, Thompson, CT
V. Apynys, MD, Clinton, OH
P. Aras, Santa Monica, CA
J. Babilius, Pasadena, FL
Rev. A. Babonas, Detroit, MI
Rev. J. Bacevičius, Kintyre, ND
S. Bacevičienė, Los Angeles, CA
J. Bagdžius, Chicago, IL
H. S. Bajaliai, Los Angeles, CA
L. Bajorunas, Binghamton, NY
G. Balanda, Warren, MI
E. Balceris, Santa Monica, CA
Rev. V. Balčiūnas, Thompson, CT
A. Balčytis, Chicago, IL
L. Baltrėnas, Los Angeles, CA
K. Bandzevičius, Los Angeles, CA
V. Barkus, Omaha, NE
V. Beleckas, Sunny Hills, FL
J. Belazaras, S. Windsor, CT.
P. Bernota, Waterbury, CT
Rev. A. Bertašius, Paterson, NJ
C. Bobelis, MD, St. Petersburg, FL.
N. Bražėnas, MD., Sparkill, NY
J. Briedis, W. Bloomfield, MI
J. Bučinskas, Baltimore, MD
E. Butkienė, Los Angeles, CA
R. Bužėnas, Los Angeles, CA
V. Čekanauskas, Lietuvos gen. konsulas,
Los Angeles, CA
R. Čibas, Australia
B. Čizikaitė, Chicago, IL
Kun. V. M. Cukuras, Putnam, CT
Dr. V. Dambrava, Venecuela
S. Damulis, Vista, CA
V. Datis, Los Angeles, CA
S. Daugėla, Santa Monica, CA
A. Daukantas, Santa Monica, CA
Vysk. A. Deksnys, Vokietija
J. Dičpinigaitis, MD,
Woodhaven, NY
A. Dičius, Santa Monica, CA
A. Didžiulis, Columbia
Dr. R. Dovydaitis, Dalton, PA
V. Dovydaitis, San Clemente, CA
Rev. A. Dranginis, Baltimore, MD
A. Drukteinis, Bedford, NH
J. Dženkaitis, Glendale, CA
V. Dzigas, Omaha, NE
I. Gailiūnas, Vancouver, WA
A. Galdikas, Los Angeles, CA
Inž. Br. Galinis, Norwell, MA
Pr. Gasparonis, Los Angeles, CA
M. Gelžinis, Farmingdale, NY
R. Giedraitis, DDS, Los Angeles, CA
J. Girevičius, Ont., Canada
I. Goddard, Arcadia, CA
K. Gogelis, Redford, MI
K. Grigaitis, Santa Monica, CA
P. Gruodis, Chicago, IL
J. Gumbilevičius, Winston, OR
I. Gurčinas, Los Angeles, CA
P. Gylys, Olympia, WA
R. Janowska, Norristown, PA
V. Janušonis, Dousman, WI
E. Jarašūnas, Santa Monica, CA
A. Jocas, Santa Monica, CA
V. Jokūbaitis, Euclid, OH
E. Jonušas, Omaha, NE
A. Jonynas, Pacific Palisades, CA
S. Jurgilas, Rancho Sta Fe, CA
J. Jurkūnas, Beverly Shores, IN
A. Kantvydas, Weston, Ont.
K. Karuža, Los Angeles, CA
Dr. B. Kasakaitis, Chicago, IL
J. Kazickas, PhD, Greenwich, CT
G. Kazlauskas, Calabasas, CA
Kun. G. Kijauskas, SJ,
Cleveland, OH
Rev. M. Kirkilas, Beverly Shores, IN
Dr. Alf. Kontvis, Westminster, CA
Dr. L. Kriaučiūnas, Lockport, IL

Dr. J. S. Kriaučiūnas, Putnam, CT
Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, CA
A. Kudirka, Puerto Rico.
S. Kudokas, Santa Monica, CA
C. Kulas, Southbury, CT
H. Kulber, Brooklyn, NY
J. Kutra, Santa Monica, CA
S. ir J. Kvečas, Santa Monica, CA
C. Laucis, Chicago, IL
G. Levinskas, Creve Coeur, MO
E. Likanderis, Chicago, IL
J. Liudžius, New Britain, CT
J. Lukas, Woodbridge, CT
B. Macijauskienė, Sunny Hills, FL
K. Majauskas, Chicago, IL
J. Malin, Pt. Richey, FL
P. Manelis, Davis, CA
A. Markevičius, Santa Monica, CA
F. Masaitis, La Mirada, CA
V. Mažeika, Park Ridge, IL
A. ir L. Mažeikos, Marina
del Rey, CA
M. Merkevičius, Omaha, NE
V. Mileris, MD, Livonia, MI
C. Miles, Norristown, PA
A. Milius, Santa Monica, CA
J. Mulokas, Santa Monica, CA
A. Musteikis, Fallon, NV
A. Naudžiūnas, So. Boston, MA
M.L. Namikai, Glendora, CA
L. Oksas, Los Angeles, CA
Kun. dr. A. Olšauskas, Los Angeles, CA
Rev. T. Palis, Pittsburg, CA
Rev. V. Palubinskas, New York, NY
D. Paškevičius, Santa Monica, CA
Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA
V. Pažėmenas, San Carlos, CA
V. ir A. Pažiūra, Agoura, CA
F. Petrauskas, Syracuse, NY
J. Petrikonis M.D., Woodbine, IA
J. Petronis, Los Angeles, CA
E. Pikelis, Chicago, IL
J. Pleinys, Hamilton, Ont.
P. Pranis, Vista, CA
V. Prasčiūnas, San Pedro, CA
Rev. dr. P. Ragažinskas, Central, NM
G. W. Radvenis, Los Angeles, CA
Kun. V. Radvina, Cloverdale, CA
Inž. J. Rasys, Cambridge, MA
K. Raudys, Toronto, Ont.
V. Raulinaitis, Chatsworth, CA
K. R. Ražauskas, Dearborn Hts., MI
Kun. A. Rubšys, Manhattan College, NY
A. Rugys, W. Palm Bch., FL
E. Sabalienė, Los Angeles, CA
Kun. P. Sabulis, Waterbury, CT
R. Sakas, Glendale, CA
C. Šarpalis, Baltimore, MD
A. Šatas, Cicero, IL
K. Savickus, Oak Lawn, IL
E. Sawatzky, San Jose, CA
D. Schmutzer, Glendale, CA
M. R. Shalins, Woodhaven, NY
A. Sinkys, New York, NY
A. Sinkys, Santa Monica, CA
E. ir J. Sinkiai, Santa Monica, CA
V. Skirgaila, MD, Rancho Palos Verdes,
CA
Dr. J. Skirgaudas, La Jolla, CA
V. Smailis, Pt. Charlotte, FL
Rev. E. Statkus, Grand Rapids, MI
E. Stirbys, Santa Monica, CA
D. Surantas, MD, Rockford, IL
V. Tamošiūnas, Detroit, MI
B. Tiškus, Collinsville, IL
A. Trainis, Richmond Hill, NY
C. K. Trečiokas, Union, NJ
L. Tumas, Santa Monica, CA
P. Uknes, Brooklyn, NY
P. Urbaitis, Mayfield Hts., OH
Rev. I. Urbonas, Gary, IN
V. Urbonas, St. Petersburg, FL
P. Urbutis, Lighthouse Pt., FL
O. Vaitas, MD, Farmington Hills, MI
A. Vaitkus, Belleville, IL
A. Vakselis, Richmond Hills, NY
Dr. J. K. Valiūnas, Southampton, NY

V. Vebeliūnas, Richmond Hill, NY
V. Vidugiris, P.E. Palos Verdes, CA
A. Vitėnas, Holmdel, NJ
J. Vitėnas, Oxon Hill, MD
M. Volodka, Downers Grove, IL
S. Waitek, Brentwood, CA
A. Yutz, Munhall, PA
E. Žiaušys, Amsterdam, NY

*“Lietuvių Dienų” garbės
prenumeratoriais skelbiame tie, kurie
kasmet prisiunčia po 35 dol.*

“Lietuvių Dienų” žurnalui paremti aukojo:

Po 30 dol.: Kun. E. Statkus
Po 25 dol.: A. Daukantas, G. Radvenis
Po 10 dol.: A. Pečiulis
Po 5 dol. ar mažiau: A. Alkas, K. Bačauskas, J. Blažys, V. Dovydaitis, J. Jusionis, A. Keblys, J. Mikalonis, P. Mikšy, K. Naudžius, E. Pakulis, O. Spirauskas, J. Venckus, V. Vilčinas, J. Žilionis.

Visiems aukotojams lietuviškas
ačiū už žurnalo rėmimą.

Redakcija

JBANC POSITION AVAILABLE

The Joint Baltic American National Committee (JBANC) announces a position vacancy for a consultant to serve as a public relations liaison for this Committee in the Washington, DC area. The position requires a highly motivated, well-organized and skilled individual who can work with a minimum supervision on various projects, and who can coordinate and maintain extensive communications with the representatives of the three Baltic organizations which comprise JBANC.

The consultant must be able to communicate in an effective fashion with Congress, executive branch agencies, the press, and other organizations and individuals interested in Baltic issues. In addition to working closely with, and under the guidance of the Committee chairperson and members, the consultant must be able to provide information to Baltic organizations, press and community leaders to insure timely coordination of information and efforts.

The consultant must be able to manage the day to day affairs of JBANC's office. As this office is the focal point of many Baltic informational efforts, the consultant must insure the smooth operation of the office and the completion of the many necessary administrative and secretarial duties. The consultant serves as the Secretary of JBANC, in recording minutes of the meetings, and sending correspondence as directed by JBANC, in addition to the above-mentioned duties. The office, supplies, and computer will be provided to the consultant.

Requirements for the position include college degree; excellent working and managerial skills; one to two years of experience in public relations, federal, state or local government work, or experience in other Baltic or ethnic organizations concerned with Baltic affairs. Ability to speak and write Estonian, Latvian or Lithuanian is helpful. Salary: \$20,000 (negotiable).

Interested individuals are requested to send, by April 29, a resume to JBANC, 400 Hurley Ave, Rockville, MD 20850.

LIETUVIŲ DIENOS

Žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Chicago, Ill.—“Patria”, “Gifts International”, “Parama”, “Marginiai”
Cleveland, Ohio—Andrius Mackevičius
Detroit, Mich.—St. Anthony's Parish Library

Los Angeles—P. Domkus
Rochester, N.Y.—A. Sabalis
Waterbury, Conn.—“Spauda”
Woodhaven, N.Y.—“Romuva”

AUSTRALIJOJE

Lewisham — Msgr. P. Butkus
Norwood—K. Pocius
Adelaide, Edwardstown—A. Kubilius
Melbourne-St. Kilda—F. Sodaitis
Mirren, S.A.—J. Rupinskas

KANADOJE

London, Ont.—A. Puteris
Toronto, Ont.—V. Aušrotas, A. Kuolas, St. Prakapas
Montreal, Que.—P. Rudinskas (Parish Library)

LOS ANGELES, CALIF.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.
VLADAS GILYS, pirmininkas
Programų koordinatorius
HENRIKAS BAJALIS
207 N. Windsor Blvd.
Los Angeles, CA 90004
Tel.: (213) 467-6467

HOLLYWOOD

Vokiečių Maisto ir Delikatesų krautuvė

5126 Hollywood Blvd., Los Angeles, CA 90029

Puikios dešros—Fred Reich ir Vienos skanumynai
Duona—German and Lithuanian Bakery

Alus, vynas, kosmetikos reikmenys. Įvairūs dalykai dovanoms, kristalas.
Šalti užkandžiai baliams ir šeimos šventėms.

Atidaryta: ant.-ketv. nuo 9-6, penkt. 9-7, šešt. 9-5.
Skm. ir pirm. —uždaryta. Tel.: (213) 663-4747
Krautuvę perėmė nauji savininkai.

BALTIC BAKERY

ANKŲ ŠEIMA — savininkai

4627 S. Hermitage, Chicago, IL 60629—Telef. (212) LA 3-1510

— ir —

2616 W. 69th St., Cicago, IL 60629—telef. (312) 737-6734

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis

PRAŠOME!

Pagal savo išgales aukoti TAUTOS FONDUI

savo uždaviniais vykdyti Lietuvos Laisvės Išdui—laisvajai Lietuvai padėti atsistatyti, 6-šiomis kalbomis ELTOS informacijoms leisti, radijo transliacijoms į okupuotą Lietuvą finansuoti ir politiniams kaliniams gelbėti. Nepamirškite tam tikrą procentą ir savo testamente įrašyti:

Non-profit, Tax Exempt Corporation
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION
P.O. Box 21073, Woodhaven, NY 11421

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS

kurios bendradarbiauja su “Lietuvių Dienomis”

AMERIKOS BALSAS (VOICE OF AMERICA)

Rytinė laida 6 val. 15 min. ryto Lietuvos laiku (10:15 vakaro Vašingtone) 31, 38, 42, ir 49 metrų bangomis.

Pirmoji vakarinė laida 18 val vakaro Lietuvos laiku (10 val. ryto Vašingtone) 20, 25 ir 31 metrų bangomis.

Antroji vakarinė laida 20 val. vakaro Lietuvos laiku (12 val. vidurdienį Vašingtone) 14, 15, 20 ir 25 metrų bangomis.

Šie laikai vasaros metu. Žiemos metu tiek Lietuvoje, tiek Vašingtone reikia laikrodį atsukti vieną valandą.

VOICE OF AMERICA
Lithuanian Service
Washington, D.C. 20547

BALTIMORE, MD.

“RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS”

Girdima sekmadienio rytais nuo

10:30 iki 11:00

WBMD—750 Kilocycles

Šios programos vedėjai:

Albert J. Juškus—4515 Wilmslow Rd.
Baltimore, MD 21210 Tel. 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, MD 21227 Tel.: 242-1779

CHICAGO, IL.

“Lithuanian-American Radio”

—Amerikos Lietuvių Radijo—

Sekmadieniais

nuo 7 val. iki 8 val. ryto

iš WCEV stoties 1450 AM banga

Programos vedėjai:

Anatolijus Šlutas

Anglų kalbos skyrelio:

Frances Šlutenė

2646 W. 71st. St., Chicago, IL 60629

Tel.: (312) 778-2100

LOS FELIZ

BOSTON, MASS.

Lietuvių Radijo Valanda

LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniais

9-10:00 ryto iš WCAV-FM 98

Petras Viščinis, vedėjas

173 Arthur St., Brockton, MA 02402

Telefonas: (617) 586-7209

CLEVELAND, OHIO

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA

TĖVYNĖS GARSAI

Girdima sekmadieniais 6:00-7:00 val. vak.

Stotis WCPN, banga FM 90.3

Vedėjas—Juozas Stempužis

4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio
44121

Telefonas: (216) 382-9268

DETROIT, MICH.

Lietuviškas Balsas—Lithuanian Voice

WCAR—1090 BANGA LIVONIA

Sekmadieniais 8:30 iki 9:00 val. ryto

Visais programos reikalais kreiptis:

KAZYS GOGELIS

13436 Garfield, Detroit, MI 48239

Telef.: 535-6683

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VAL.

WPON — 1460 AM

Pirmadieniais ir penktadieniais nuo 3-4 val. vak.

Programos ved. Algis Zaparackas

Bendradarbiai: Ant. Zaparackas, Algis Lapšys, Edv. Skiotys.

2222 Franklin Rd.

Bloomfield Hills, MI 48013

HARTFORD, CONN.

“TĖVYNĖS GARSAI”

Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė

WRYM—840 AM

Kiekvieną sekm. 4:30-5:30 val. p.p.

Programos vedėjas A. Dragūnevičius
132 Wellington Dr., Farmington, CT 06032

Tel.: (203) 677-8567

Pranešėjai:

Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir

Longinas Kapeckas

išd. Alis Simonaitis

LIETUVOS AIDAI

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val vakaro

Visos laidos iš tos pačios stoties

WCEV 1450 AM banga

Programos vedėja:

Kazė Brazdžionytė

511 SO. NOLTON AVE.

WILLOW SPRINGS, IL 60480

tel.: (312) 839-2511

HOT SPRINGS, ARK.

LITHUANIAN BROADCASTING SPA

“LEISKIT Į TĖVYNĘ”

PROGRAM DIRECTOR

SALOMEJA ŠMAIŽIENĖ

PROGRAM EVERY SUNDAY — 7:00 A.M.

KIXT AM 1420

204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71913

Res. Telephone (501) 321-9641

PITTSBURGH, PA.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Pennsylvania

Pittsburgh, PA — WPIT—730 kc.

sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.

PROGRAMOS VEDĖJAI:

Povilas ir Gertrude Dargiai

Visais reikalais kreiptis:

2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, PA 15243

NEW YORK - NEW JERSEY

“LAISVĖS ŽIBURYS”

Girdima kiekvieną sekmadienį nuo 9 iki
10 v. ryto iš WNWK stoties 105.9 FM
banga

ROMAS KEZYS

217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364

Telefonas: (718) 229-9134

“LIETUVOS ATSIMINIMAI” radijo val.
girdima kas ketvirt. iš WNYM stoties
New Yorke, nuo 7-8 v.v. 1330 AM banga

Taip pat klausykite “Music of Lithuania”
programos kas pirmadienį nuo 6 iki 7 v. v.
iš Setono Hall universiteto stoties
89.5 FM — banga

Direktorius — dr. Jokubas J. Stukas

234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060

Tel.: (201) 753-5636

ROCHESTER, NEW YORK

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto
stotis WZZI-FM 91.5 mc

IŠLAIKO LIETUVIŲ RADIJO KLUBAS

Klubo valdyba: Al Gečas, pirm., R.
Kiršteinas, vicepirm., J. Krokytė, sekr.,
Rūta Ilgūnaitė, išd., L. Laukaitienė, narė
320 Durnan St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.

Lietuvių Bendruomenės radijo valanda

“LIETUVOS PRISIMINIMAI”

Sekmadieniais nuo 8:00 iki 8:45 v. ryto
WWCO — 1240 AM

Vedėjas: ANTANAS PALIULIS

33 Chipman St., Waterbury, CT 06708
tel.: (203) 756-1874

MONTREAL, CANADA

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. 30 min.
CFMB stotis — Banga 1410

Programos vedėjas L. Stankevičius
1053 Cr. Albanel, Duverney, P.Q., Canada
Telefonas: 669-8834

TORONTO, ONT., CANADA

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Sekmadieniais 1:30 iki 2:00 val. po pietų

Visos programos transliuojamos iš

Toronto stoties CHIN, banga 100.7 FM

Programos vedėja:

Violeta Simanavičiūtė-Laurinavičienė

51 Patricia Dr., Toronto, Ont. M4C 5K2,
Can.

Telefonas:(416) 690-3416

ROMA, ITALIJA

ROMOS RADIJAS

Transliuojamas kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku
41.15 ir 50.34 metrų bangomis

Vedėjas; Dr. J. Gailius

Circonvallazione NOMENTANA 162

VATIKANAS, ITALIJA

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų

Vedėjas: Kun. V. Kaziūnas

Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

Medžiai prie 98-to vieškelio

Iš Algimanto Kezio fotografijų knygos
Gamtos formos ir jėga

Trees along highway 98

From Nature: Forms and Forces —
by ALGIMANTAS KEZYS